

ek

est összes
a járvány

cius 3. A buka-
k igazgatóságai
státügyi minisz-
az influenza és
vendékeik negy-
fővárosi köz-
árták betegségek
lák bezárása is

**zsidó
állam-
bi**

cius 3. A
bőrszöri inter-
ppen kiutalták
ai szubvencióit.
talványokat az
az erdélyi neo-
lejt, az erdélyi
a beszarabiai
Wkiráltságbeliek
1.144.000 lejt
nyok 250.000

k interveniálni
szegkek álljanak
ratóságok ren-
azonnali ki-
a hitközségek
besítették vala-
onban semmi
teni a kiutalás
k.

**szabad-
Pop Sán-
Aranka**

s 3. (Az Uj
gy port felvert
ügyében csü-
ntézkedés tör-
náscs elrendel-
szabadlábra-
helyezési dön-
p Sándor bün-
nyitással van
gy gyermeke
tőztatása után
A szabadlábra-
észség a táb-

együttes ak-
rt. A papok
ésedelmes ki-
anitőegyesüle-
együttesen
Argetoianu
elmeik orvos-
épviselek csat
és a parla-
ni a kérdést.

apeldor purim-
szabásu purim
Brith Trumpel-
en. Az estély
deklódás nyil-

der

ti nagyveto-
fölemelked-
Nemirovse-
vének legny-
lejt.
lejt.
könyvosztó

Lapkiadó Rt.
Str. Baron L.
Telefón 9-72

Taxa postala
platite in numerar
No. 224.716-929.

Szerkesztőség
és kiadóhiva-
tal: Cluj-Ko-
lozavár, Stra-
da Baron L. Pop (volt Brassai u.) 10.
Telefón: 9-77. Előfizetési árak: Ha-
vonta 110, negyedévre 320, félfévre
600, egészévre 1200 lej. Külföldre:
havonta 1, negyedévre 3, félfévre 6,
egészévre 10 dollár, vagy egyenlő
értékű valuta. Hirdetések díjszabás
szerint. Az „UJ KELET” az erdélyi es
oansági zsidóság egyetlen napilapja
Cikkeink utanyomasát csak a for-
As megjelölésével engedély meg

UJ KELET

Budapest

ESZDÓ POLITIKAI NAPILAP

Bérmerteties
leveleket nem
fogadunk el.
Kéziratok meg-
örzésére és visszatüdesére nem vál-
alkozunk. Főszerkesztő Dr. Marton
Ernő. Felelős szerkesztő Jánber
Ferenc. Bukaresti szerkesztő: bet-
szegi Ernő, Str. St. Constantin Nr. 31

Ára 5 lej

Szombat, 1932 márc. 5.

5692. ÉV
ADAR 27.

XV. ÉVF.
54. SZÁM

Egy új párt

Uj párt alakult tegnap a kamarában. Lelkészek és tanítók blokkja. A program roppant egyszerű. Nincs benne szó sem a konverzióról, sem a szeszmonopóliumról. Egy mondatból áll az egész követelésük. Adják ki a hátralevő fizetéseiket. Kérték már ezt blokk nélkül is, de Argetoianu akkor elküldte őket — a katakombákba. Most hát pártalakítással próbálnak szerezni.

Revált recept ez a román parlamentben. Fizetést ugyan ezután sem fognak kapni, de ha hangosan fognak kiabálni, Jorga menten megteszi a leghangosabbakat, a lelkeszek és tanítók alminiszterének.

Es a mai szomorú világban ez is eredmény egy új és fiatal párt számára.

Logika és panama

A kamarában tegnap ragyogó szónoki párbajban gyönyörködhetek a képviselők. Válcovici miniszter betérjlesztette jelentését a hírhedt utaszerződésről és vádolt. Vádolta a nemzeti parasztpártot, hogy nem járt el kellő gondossággal a szerződés megkötésénél.

Minek következtében a novemberben épített ut Bukarest—Ploesti között januárban már tele volt gödrökkel.

Es az ut másfélmilliárdjába került az államnak. Az adófizetőknek.

Nekünk.

A nemzeti parasztpárt nevében Mirto válaszolt. Kimutatta, hogy Válcovici miniszter beszéde tele van ellentmondásokkal. Először minisztereket vádolt, most már csak egy tisztviselőt talál bűnösnek. Először panamáról beszélt, most csak hiányzó óvatosságról.

Efölköt indult meg a vita. Hogy volt-e logika, vagy sem abban, amit Válcovici miniszter mondott.

Es mindenki elfeledkezett a dolog lényegéről.

Hogy Románia összes utai szégyenteljesen használhatatlanok.

Hogy másfélmilliárdot áldoztak az adófizetők pénzéből, hogy legalább egy modern utja legyen az országnak.

Es hogy ez az ut két hónap alatt tönkrement.

Mert gránit helyett panamával köveztek ki.

Kinek kellenek a hontalanok?

Még meg sem születik az ember, már is egy halom kötelesség nyomja a vállát.

Először is muszáj megszülesse, különben perbefogják az anyját. Ha meg már a világra jött, kezdheti törni a fejét azon, hogyan fogja megfizetni azt az adósságot, amelyet a bölcs kormányok előzetes megbeszélés nélkül, az ő bőrére is kötöttek.

Ha fia, legszebb éveit oda kell adja a hándokba a hadseregnek, de akár fia, akár leány, egész életén keresztül dolgozat, hogy a maga porcóját lerója az államkassza nevé molochnak.

Ha nem akar póru járni, bele kell törje életét az ezereféle törvények és szabályok igájába, amelyek közül, ha csak a legkisebbet is megszegi, szigorúan sújtják a fejére az állam irgalmatlan keze.

Vajon miért?

Mert az állam nem ingyen kéri a kötelességeket. Jogokat ad érte cserébe.

Mindenekelőtt állampolgársági jogot.

Ahogy kijárnak a kötelességek a születés percében, úgy váltja meg minden ember megszületésének pillanatában az állampolgársági jogát.

A jó polgár habozás nélkül teljesíti minden feladatát és a jó állam habozás nélkül osztja ki minden polgárának a jók maximumát.

A jó polgár és a jó állam közé fölöslegesen ver éket a rossz igazságügyminiszter, aki azon töri a fejét, hogyan habozza el a halandók egy részétől még az állampolgársági jogot is.

Mennyi igyekezettel fur és farag Pop a legerősebb igazságügyminiszter, hogy jobb legyen hontalanokat gyártson ezerszárra.

A kínaiak nem nyugosznak bele a vereségbe

„Az igazi harc csak ezután következik, eddig csak csetepaték folytak” — mondja Juvan kínai generális. Kína elutasította Japán békeajánlatát

Kína genfi delegátusa erélyes szankciókat követelt Japánnal szemben

London, március 4. Mint jelentették, a japán hadseregnek *Wusung* erődig történt felvonulásával a japánok az offenzívát befejezettnek tekintették és alkalmasnak tartották a pillanatot a Kinával való béketárgyalások megkezdésére. A legújabb távirati jelentések szerint a kínai-japán fronton a csend teljes, a hadműveletek félbeszakadtak. A csapatok kínai részről is megkapták a fegyvernugvási parancsot, nem lőnek, ha csak a japánok újabb hadműveleteket nem kezdenek.

Kína nem bizik Japánban

A két állam közötti béketárgyalások elé mégis szinte legyőzhetetlen akadályok gördültek. Bár a harc már január 29-ke óta folyik és ez idő alatt a mai nap volt az első, amikor a hadműveletek szüneteltek, a béketárgyalások sikerében diplomáciai körökben nem bíznak. A sanghaji kikötő előtt állomásozó Kent angol hajó fedélzetén nem tartották meg az újabb kínai-japán közvetlen eszmecsereit, mert a kínaiak azzal az indoklással, hogy bizalmatlanok a japánokkal szemben, nem jelentek meg a tervbe vett tanácskozásokon. A kínaiak attól tartanak, hogy a japán tárgyaló-delegátusok újra követelni fogják a sanghaji zóna demilitarizálását, amit Kína semmi szin alatt nem fogadhat el.

A nemzetközi negyed diplomáciai körökben remélik, hogy néhány napon belül az összes érdekelt hatalmak egybevonásával sikerülni fog megtartani a békekonferenciát.

Kína utolsó katonáig, utolsó töltényig harcok

A késő esti órákban érkezett jelentések szerint azonban ezek a remények koraiaknak bizonyultak. Beavatott helyről nyert értesülések ugyanis úgy szólnak, hogy a kínaiak nem vesznek részt mindaddig a béketárgyaláson, míg Japán vissza nem vonja csapatait a kínaiak által kiürített területről. Arra, hogy a hangulat kínai részről egyáltalában nem tekinthető békülékenynek, Juvan tábornoknak, a XIV. kínai hadtest parancsnokának nyilatkozata mutat, mely valósággal luzzad a harci kedvtől. A tábornok szerint az a hadállás, amelyet a kínai csapatok most elfoglalnak, stratégiai szempontból nagyon kedvező. A hajógyuk lőtávolából kívül esik, az ellenség által pedig nehezen közelíthető meg. Diplomáciai oko-

kon kívül a kínai hadsereget stratégiai okok is vezették arra, hogy visszavonuljon második vonalába. A tábornok kijelentette, hogy

az igazi harc csak most következik, ami eddig történt, az apró csetepatékknál nem volt egyéb. A kínaiaknak elhatározott szándékuk utolsó emberig és utolsó töltényig tartani magukat.

A nankingi külügyminisztérium elutasította a japán ajánlatot

London, március 4. A nankingi kormány külügyminisztere közölte a nemzetközi negyedben lakó japán konzullal, hogy Japán ajánlatát nem fogadja el. Ezzel, amennyiben újabb tárgyalások kezdetüket nem veszik, a japán-kínai konfliktus újra a legélesebben robbanhat ki és ebben az esetben a két állam közötti háború már nem lesz elkerülhető.

A távolkeleti háború a Népszövetség előtt

Genf, március 4. A népszövetségi közgyűlés Hymans belga külügyminisztert egyhangulag elnökévé választotta. A plenáris ülésen Paul Boncour, a tanács elnöke egyórás expozét mondott a távolkeleti helyzetről s ismertette a tanácsnak az ellenségeskedések beszüntetésére irányult erőfeszítéseit. Jen kínai delegátus bejelentette, hogy

Kína kormányja nem fogadhatja el a japán követeléseket, amelyek olyan szinben tüntetik fel a szituációt, hogy a győztes diktál a legyőzöttnek.

aki nem tehet mást, minthogy aláveti magát a diktátumnak. Ismerteti a konfliktussal kapcsolatban felmerült sérelmeket, embervesztéseket és károkat s kéri, hogy

a közgyűlés alkalmazza Japán ellen az alapokmány vonatkozó szankcióit, mert megsértette Kína területi integritását s félszázeres hadsereggel, repülőgépprojokkal és hajóhadddal támadott Kínára.

Matsudeira japán delegátus előterjesztette a sorozatos politikai gyilkosságokra vonatkozó anyagot, ismertette a többi japánellenes terrorcselekményeket és Kína más szerződészegéseit. A közgyűlés főbizottságot alakított, mely pénteken délután részletesen vitatja meg a távolkeleti helyzetet.

VILÁG TÜKRE

Egy — háromszáz ellen

Nem mindenütt gondolnak kizárólag a gazdasági problémákra. Van nek boldog szigetek, ahol az emberek el tudják vonatkoztatni magukat a napi problémáktól és gazdasági kérdések helyett például — sakkfigurákkal hadakoznak. Ilyen sziget a párizsi Sakk-Szövetség, ahol most Aljechin mester mutatja bravurjait és ahová odafutgat a világ minden sakozója. Erről a szenzációs sakkeseményről Paul Block adja az alábbi érdekesítő leírást.

Vasárnap délután. A Hotel Claridge disztermében rendezik az asztalokat, de nem bankettre. Sakkasztalok, rajta a figurák, békés mérközésre állanak szemben egymással. Ugyanott, ahol néhány évvel ezelőtt párizsi művészek és írók ünnepelték Reinhardtot, tornát fognak vívni, amelyben egy lép föl háromszáz bátor harcos ellen. Az egy: Aljechin, a sakkjáték világmestere. Háromszáz ellenfelével veszi föl a küzdelmet, háromszáz ellen, akiket kiválasztottak Párizs sakkklubjaiból. Ötös csoportokban ülnek hatvan asztalnál.

Az asztalok hosszu sorban vannak egymás mellett fölállítva. Minden asztal fölött a terem szélességében végig húzott dróton tábla, rajta egy szám és piros írással az egyet neve, amelyet a játékosok reprezentálnak. Egy asztalnál 5 csinos leány ül, fölöttük a táblán ezek a viruló, tavaszi szavak: „Moins de vingt aus”. Van egy asztal, amely körül uniformisban ülnek a flotta repülőgéposztágának reprezentánsai. Egy sakkasztal fölött olvassuk: „Maitre Glücksburg”. A csoport egy hölgyből áll és négy urból, olyanokból, akik a mestert egyszer már legyőzték. Sok sakkamazont látni a harcosok között, egész egyszerű leányokat és nagyon elegáns hölgyeket, sminkelt arccal és festett ajakkal, értékes toaletben. A férfi játékosok is a társadalom különböző rétegeiből rekrutálódnak. Sok keleti profil mellett egészen fiatal arcokat látni, komoly diákokat és kereskedőket. Aztán különböző katonák, hajós tisztek, tudósok, arisztokraták monoklivál a szemükön, nyilván előkelő klubok tagjai, nyers fickók, csapzott hajjal és széles tenyérrel, valami külvárosi kávéház törzsvendégei, bolsevikiek. Ma nem vitatkoznak világ nézeti és gazdaság-átcsoportosítási problémák fölött.

A legérdekesebb csoportok egyike a 9-es számú asztal körül ül. Átszellemlt, csöndes arcok. Bizonyára egész finom körből való férfiak, akik a viharzó modern világtól elkülönültek. Új jól megtelt ur, régimódi fekete gehrockban, vakító fehérneműben. Azonnal fogadhatná őket akár egy király. Egyik közülök, nagy és előkelő, olyan fejjel, hogy az ember azt hiszi, a második császárság egyik minisztere. Ennek az asztalnak nincs szomszédja, ott áll egy sarokban, egyedül. Egy ideig néztem a partit. A nemes lovagok fölötté finoman és óvatosan játszottak, egyetlen hibát nem ejtettek, semmit nem kockáztattak. Bizonyára „remis” lesz belőle.

Aljechin belépett. Odaállott a bizottság urai mellé az első asztalokhoz. Hideg és jókedvű, mintha a végrehajtandó teljesítmény ártatlan játék lenne csupán. Tessék csak meggondolni: hatvan sakkparti háromszáz ellenféllel szemben, akik közül mindenkinek tizenöt percnyi gondolkodási időt adnak, míg az aritmetika szerint Aljechin számára naponta

Csak ha már késő
ismerik jól sokan a rendszeres
díj- és fogápolás fontosságát.
Ne várjon addig, óvja meg fog-
ainak egészségét a frissít hatású
és kellemes aromájú

PEBECO

fogpaszta
mindennapi használatra alkalmas.
Pebeco tiszta, frissen illatozó le-
veletet és ragyogó fehérséget
eredményez. Tiszta ón-
tubusokban 20 és 32.
Beiersdorf & Co. R. R. T. Brasov

nem marad több tizenöt másodpercnél.
Már maga az is művészet kiszámítani,
hány huzást gondolnak és hajtanak
végre a következő órákban, milyen hi-
bákat kell majd elkerülni, milyen kom-
binációkat kell ennek az embernek vég-
gigondolnia agyában. Nyilván meg-
vannak hozzá az idegei. Széles vállak-
kal, hatalmas termetével áll itt. In-
kább sportférfiúnak látszik, mint sakk
mesternek.

A kemény, széles fej az egészséges
friss arcszínnel teljesen elüt annak a
sakkjátékosnak a típusától, ahogy mi
átlag-polgárok ezt a típust elképzel-
jük. Egészen más, mint Lasker ideges
filozófus-feje, vagy Capablanca művé-
si fizognómiaja. Aljechin mester jól
érik a vakmerő taktikusokat. Aljechin
ter. Nemesak a sakkfigurák fölött ural-
kodik, hanem még nagyobb fölényrel
az idegein. Barátságos mosollyal indul
utjára. Gyors léptekkel megy egyik
táblától a másikhoz. Mindenütt a fe-
hér figurák az övéi és mindenütt —
már amennyire követhetem — a klasz-
szikus kezdő lépésekkel „e2—e4-el” in-
dul. Mialatt a mester folytatja utját,
néhány vakmerő taktikus manőverek-
kel kezdi, szabálytalan ellenhuzások-
kal, hogy meglepetéseket indítsanak
be. Egyre kellemetlen meglepetések
énik a vakmerő taktikusokat. Aljechin
megy, megy az asztalok során, ha min-
denképpen vége, bizonyára tizkilométeres
gyalogutat tett meg. Egyetlen manő-
vernél sem veszt meg sokáig. Egy pillá-
nat a sakkasztalra és máris megtörtént
az ellenhuzás. Tizenöt perc múlva, a
következő korszátánál kezdődik a má-
sik huzás, így megy ez tovább csaha-
tlan biztonsággal. Ebben a tömegjá-
tékbán ez a férfi egy gondolkodó auto-
mata, egy szellemmel átítatott gép,
nincs szenvedélye és fáradhatatlan.
Ritkán áll meg néhány pillanatnál to-
vább. Egyszer a „Maitre Glücksburg”
asztalánál előrehajolt és sa hölgy fe-
szült mosollyal nézte. De a futó máris
a királyné ellen támad és Aljechin
máris két asztallal tovább van.

„Elmulik egy óra, még két óra. Mind-
járt 18 óra és döntés még nincs. Egy
parókás, kövér ur izzad az idegesség-
től és a büffébe megy, hogy megigya a
harmadik üveg pezsgőt. Aljechin arcán
és tartásán a fáradtság semmi nyo-
ma nem látszik. Ismerősök felé int,
meghajol egy hölgy előtt, fejével bólo-
gat, barátságos, elismerő szavakat
mond a „husz évnél fiatalabb” hölgyek
nek és tovább megy. Pontosan 18 óra-
kor az első ötöt kikészítette. Az első
asztalt kirekesztik, a játékosok föld-
ják a harcot. Nyomban utána Aljechin
egy másik csoport fölé hajol. Remis. A
parti eldöntetlen, az ellenfelek dadal-
maskodnak, de a mester számára ké-
nyelmet jelent ez, mivelhogy erőit az
utolsó korszátára akarja felhalmozni.
Ejfélikor még husz parti játszik. Egy
órákor mindennek vége. Aljechin 37
partit nyert, 17-ben remit csinált, 12-
ben alól maradt.

A játékos könnyebben bírta, mint a
közönség. Sok néző „sakk-matt” lett.
Aljechin szélesen nevet és rágyújt a
harmadik cigarettára.

— Fáradt? — kérdi tőle egy ujság-
író.

— Szó sincs róla — felelte Aljechin.
De most érzem, hogy éhes vagyok. Nyi-
tott szájjal nevet, mint a harcnak egy
másik férfija, aki szintén sportsman:

Tardieu. De Aljechin valamivel előbb-
re van Tardieunál. Valakinek elmon-
dotta, hogy voltaképp költő és az a
szándéka, hogy fölfedezze a sakkjáték
poézisét.

Bizonyára sikerül neki.

Két hajó összeütközött, a kár egy- millió lej és Pilsudszky marsall nem tudott elutazni

BUCUREST-BUKAREST, márciustól hibájából. Mindkét hajó ka-
nap a kikötőben összeütköztek a Romania és Dacia gőzösk, utóbbi hajó ka-
pitányának hibájából. Mindkét hajó megsérült, a kár 1.000.000 lej. A Roma-
niával kellett volna Pilsudszkynek Alexandriába utaznia, de a hajót először
ki kellett javítani és így az utazás egy napos késedelmet szenvedett.

Al Capone 10 ezer dollárral járul hozzá Lindbergh fiának váltságdíjához

Amerika összes templomaiban imádkoznak a gyermek éleiben-
maradásáért

London, március 4. Newyorki táv-
irat szerint Lindbergh nap-nap után
kapja a leveleket, amelyekben fiát és
öt magát is halállal fenyegetik meg ar-
ra az esetre, ha nem volna hajlandó
elrabolt fiáért az ötvenezer dolláros
váltságdíjat megfizetni.

Egyik kézírás egyezik azzal az írás-
sal, amelyet a szülők a rablás felfede-
zése után az üres gyermekágyacskában
találtak. Ez a levél 20 dolláros, vagy
ennél kisebb címletekben követeli az

ötvenezer dollár váltságdíjat. Ameri-
kai templomokban állandóan imádkoz-
nak a gyermek jóllétéért és megkerü-
léséért.

Al Capone, a börtönben ülő csikágói
bandavezér levélben 10 ezer dollárt
ajánlott fel váltságdíj-hozzájárulás
címén és sajtónyilatkozatban maga is
nyomatékosan kérte a gyermekrabló-
kat, hogy a gyermek egészségére vi-
gyázzanak s minél hamarabb juttassák
vissza a fiút szüleihez.

A kolozsvári interimár bizottság a sajtó képviselőinek jelenlétében fogja tárgyalni a vízművek árszabályának leszállítását

Dr. Bornemisa Sebestyén interimár bizottsági elnök nyilatkozata.
Két részre osztott az interimár bizottság a vízművek
árszabályainak kérdésében

Cluj-Kolozsvár, március 4. (Az Uj
Kelet tud.) Kolozsvár polgárságának
körében rendkívül súlyos panaszok
hangzottak el a városi vízművek árpo-
litikája ellen. A vízművek díjszabása
és a bánásmód, amelyben a vízművek
igazgatósága és tisztviselői a lakossá-
got részesítik, érthetően a legnagyobb
tiltakozást váltották ki a közönségből.
A háztulajdonosokat a vízművek árpo-
litikája a legközelebről érdeklí és
ezért a háztulajdonosok szövetsége ter-
jedelmes memorandumot juttatott a
városi tanáchoz, amelyben a vízárak
leszállítását követelte és egyben felhív-
ta a városi tanácsot a vízműveknél
uralgó állapotokra.

Az interimár bizottság a háztulajdo-
nosok memorandumát tárgyalás alá
vette és két ülésen foglalkozott a víz-
művek kérdésével. Beszélgetést folytat-
tak Bornemisa Sebestyén dr. interi-
már bizottsági elnökkel, aki az interi-
már bizottság előtt fekvő memoran-
dum kérdésében a következőket mon-
dotta:

— Az interimár bizottság már két
ülésen keresztül foglalkozott a vízmű-
vekkal és rendkívül súlyos viták után
még mindig nem jutott eredményre ar-

ravatkozól, hogy milyen intézke-
dést tegyen a vízművek árterrorjával
szemben.

A bizottság tagjai között nézetel-
térések vannak a kérdésben.

Az interimár bizottság tanulmányoz-
ta a vízművek alapszabályait és jelen-
leg éppen az árszabályok fölött folyik
a vita.

— Miután az árszabályok kérdésé-
ben a közönség részéről rendkívül sok
panasz érkezett a bizottsághoz, úgy
döntöttünk, hogy

a harmadik tanácsülésre, amikor
az árszabályok leszállításáról fo-
gunk tárgyalni, a nyilvánosságot
is bevonjuk.

Ezért erre a tanácsülésre be fogjuk
kéretni a sajtó munkatársait is, hogy
az árszállítások és az árszabály tel-
jes reorganizálása körül támadt vitá-
ról részletesen informálja a közönsé-
get.

— Ez a harmadik interimár bizott-
sági ülés legelsőbb hétfőig lezajlik
és akkor végső döntés is történik a vá-
rosi polgárságot elsősorban érdeklő
kérdésben

Néhány gondolat a szin- házról

*

Németországban Goethe-emlékünnep-
rendeznek márciusban. Az állam, az irodal-
dalom, a színház. Főleg a színház. Eg-
montot és Faustot fogják adni mindenütt
ahol németül beszélnek. Ott is, ahol más
nyelven érintkeznek az emberek, de öszir-
nösen föl akarnak oldódni egy génius
szellemében. Amely génius kétszáz évvel
előtte jött és térnélküli és időtlen meg-
tásokat, örömeiket, szépségeket hozott
hosszu generációknak.

A korai kapitalizmus idejére esik ma
kódésének néhány évtizede és aulikus em-
ber volt. Minisztere reakciók uralkodó-
nak és ime a kapitalizmust, a parleme-
tarizmust, a trónt leromboló Oroszország
is ünnepegni fogja. Faustjára készülök-
nek Moszkvától Permig, a kínai határtól
Odesszáig. Miniszter volt, reakciók ur-
alkodó minisztere és ime Ludendorffra
könyvet ír ellene, fulmináns, csunya, rá-
galmazó, gonosz oldalakat. Hogy Schil-
lert, a nemzeti költőt megölte és hason-
lát. Kétszáz éve, hogy megszületett,
neve körül ma is sodródnak politikai
szenvedélyek, holott leginkább és főleg
és ha hatatlanul költő volt. De leirt né-
hány sort, ami ma még politika.

Hevenyészve az utolsó két sort így fo-
ditom:
„Ügyetlenek és vadak a nyers becsapottak.
Am legyenek becsületesek és így veze-
sések az emberiség.”

Politikai vezérekhez való intő szóza
Százötven évnél előtte még véresen ak-
tuális. Ne vessétek félre a tömegeket!
Ma is aktuális. És sokáig az marad. De
semmiesetre sem addig, amíg Goethe en-
léke élni fog.

*

Németországban, a krízisekben vonagló,
a leplezett polgárháboruban leledző Né-
metországban viruló színházi élet zajlik.
Nem mindenütt. De a birodalom és tar-
ományok fővárosaiban a háboru előtti
bőséges esztendő sem produkálták an-
amit a mostani színházművészet nyújt min-
denfelé, főleg persze Berlinben.

Gerhart Hauptmann egy drámáját já-
szak Berlinben, a címe: Vor Sonnenunter-
gang. A költő bizonyára a maga élményét
rajzolja meg benne. Clausen nagyipara
élet-tragédiája van benne érzékelte.
Polgári sors. Az öreg ur kertészének tí-
zenkilenc éves leányát akarja elvenni, de
gyermekei örökösödési és a családi gör-
okaiból el szeretnének gáncsolni a házassá-
got és nem riadnak vissza attól, hogy
gondnokság alá helyezték apjukat. Ab-
ban a jelenetben, amikor gyermekük az
örületbe kergetett ember szobájában meg-
jelennek, az öreg Clausen ezeket mondja:

„Ne sirjatok, ne vinyogjatok, ne ejt-
setek krokodilkönyveket. Egy asszony vi-
lágra hozott nekem macskákat, kutyákat,
rókákat és farkasokat és ezek évtizedeken
át futkostak gyermekek, emberek formá-
jában házamban. Egy életem keresztül
mászáltak köröttem, nyalták kezemet és
lábamat. Most a fogaikkal téptek dar-
bokra.”

Leghatásosabb része ez a darabnak.
Tele igazsággal, tele emberi fájdalommal.
Egy költő írta. Nagypolgári sors, de az
osztálymentes Oroszország vezető drama-
turgja, Konstantin Stanislavsky nyilván-
osan gratulál a Vor Sonnenuntergang-
hoz.

A tehetség nem ismer országot és a
tehetséggel szemben nem lehet érvénye-
síteni osztályálláspontot.

*

Miért hanyatlak nálunk a színház? —
kérdem a kolozsvári Magyar Színház
egyik kiváló tagjától, Tompa Bélától, aki
öztönös színész, de józan, okos polgár
is egyben. Azt mondja: Az emberek pá-
nikban élnek. Akinek van, ráül a pénzre,
akinek nincs, annak színházra sincs. Az
ellenvetésem: Pesten is pánik van és
nyomor. De soha még annyi színházba-
járót nem számláltak, mint tavaly és es-
idén. Pesten hóhémekek az emberek —
mondja. Egy héten öt-hat órát felejtünk
akarnak.

Nem lehet-e itt is meghonosítani ezt a
„hochmát”? Ezt kérdem, nem Tompától
hanem a közönségtől. Mert nincs száma-
masabb látvány egy gyöngye színházi néző-
térnél és nincs üdítőbb érzés a telt há-
znál. Direktornak, színésznek, nézőnek
Legyünk hóhémekek. A válság az álmo-
könyv szerint is kellemetlen dolog, de
nem arravaló, hogy az életünk végleg
besavanyodjon.

Ha a Jorga-k
Ahe
orvos
már m

Dr. Fischer
érdekében

Bucuresti-Bukarest, Kelet tudósítójától.) Is-
tétének aktualitásai ké-
polgársági törvény m-
léstova négy éve har-
lamenterek, hogy rep-
polgársági törvény-
Négy év óta a kormány
elkövetnek, hogy továb-
szerecsétklen hontal-
ügyét, akiket az 1924-
vény rendelkezéseivel
polgári jogokból és ak-
borzalmasabb kálváriát
Vérbeli ro-
„idegenek”
Pop Valér dr. mód

A Zsidó P

Természetes dolog, h-
öröltes harcot indító-
Erről a harcról nyilat-
ban dr. Fischer József,
lamenti csoportjának e-
— A Zsidó Párt v-
Valér dr. javaslatát és
erejéből harcolni fog-
terek még a nemzeti pá-
zásának elején akciót
zescu-törvény módos-
Landau a kamara har-
kozta ezt a kérdést.
miniszter válaszában

Egy igazság-
lóra való

— Iunian akkori ig-
vörvényjavaslatot kész-
nyos lehetőségeket ado-
ságok reparálására. I-
mondott és javaslat a
ságügyminisztérium ira-
parlamenterek interve-
Voicu Nitescu dr.-n-
ujabb javaslat, amely n-
be a Iunian-tervezet-
nem volt benne egyéb
jelentkezési terminus
az első összeírásnál
javaslatot beterjesztett
de nem volt több szer-
jének. A nemzeti par-
megbukott és a javaslat
vázás alá.

— Folytatni kellett
jelenlegi kormány ural-

A Marzescu
tette

— Nézzük csak meg
adódék 7-ik paragraf-
román állampolgárságo-
tás nélkül megkapják a
területén laknak és ak-
állampolgárságuk. A
lyen koncessziót nem
nek az elvnek a felad-
Márzescu-törvénynek
volt: Ittartózkodás
kért; és ahelyett, hogy
volna el az emberekne-
ági lista való felvé-
terminust tűzött ki, a
nyos formalitásoknak e-
Ugy a terminus, mint
flagrants ellentmondás-
szerződés vonatkozó re-

— A Pop javaslat
örli el ezeket a forma-
súlyos megszorítással
csak illetoseget kér az
ismeréséhez, azt kéri,
ber 1-től a módosító tö-
állandó, folytonos és
arjon az illető, de

Ha a Jorga-kormány módosítja az állampolgársági törvényt...

Ahelyett, hogy a régi sérelmeket orvosolnák, meg akarják támadni a már megadott állampolgárságokat is

Pop Valér javaslata alapján semmisségi eljárást lehet azok ellen bevezetni, akik „hamis, vagy pontatlan” akták alapján kapták meg az állampolgárságot. A Zsidó Párt elkeseredett harcot indított Pop Valér dr. állampolgársági törvényjavaslata ellen

Dr. Fischer József nyilatkozata a Zsidó Pártnak a hontalanok érdekében való harcáról

Bucuresti-Bukarest, március 4. (Az Új Kelet tudósítójától.) Ismét az ország közéletének aktualitásai közé került az állampolgársági törvény módosításának ügye. Ezenestől négy éve harcolnak a zsidó parlamenterek, hogy reparálják az állampolgársági törvény igazságtalanságait. Négy év óta a kormányhatóságok mindent megtesznek, hogy továbbra is elődzzák a hontalanok tizezreinek számát, akiket az 1924. évi Märzescu-törvény rendelkezéseivel kizártak az állampolgári jogokból és akiknek azóta a legbizalmasabb kárváriát kell végigjárniok.

Vérbeli románoknak igen — „idegeneknek” nem

Pop Valér dr. módosító javaslatával

A Zsidó Párt harcot hirdet Pop Valér javaslata ellen

Természetes dolog, hogy a Zsidó Párt teljes harcot indított a javaslat ellen. Erről a harcról nyilatkozik az alábbiakban dr. Fischer József, a Zsidó Párt parlamenti csoportjának elnöke:

— A Zsidó Párt visszautasítja Pop Valér dr. javaslatát és az ellen minden erejéből harcolni fog. A zsidó parlamenterek még a nemzeti parasztpárt kormányának elején akciót indítottak a Märzescu-törvény módosítása érdekében. Landau a kamara harmadik ülésén felvonta ezt a kérdést. Iunian igazságügy-miniszter válaszában megígérte, hogy

Egy igazságügyminiszter lemond és egy jóra való törvényjavaslat elkallódik

Iunian akkori igazságügyminiszter törvényjavaslatot készített, amely bizonyos lehetőségeket adott az igazságtalanságok reparálására. Iunian azonban lemondott és javaslata elkallódott az igazságügyminisztérium iratai között. A zsidó parlamenterek intervenáltak utódjánál, Voicu Nitescu dr.-nál. Elkészült egy újabb javaslat, amely nem vette figyelembe a Iunian-tervezett rendelkezéseit és nem volt benne egyéb, mint egy újabb jelentkezési terminus azok számára, akik az első összeírásnál kimaradtak. Ezt a javaslatot beterveztették a parlament elé, de nem volt több szerencséje, mint elődének. A nemzeti parasztpárti kormány megbukott és a javaslat nem került szavazás alá.

— Folytatni kellett tehát a harcot a jelenlegi kormány uralomrajövetele után.

A Märzescu-törvény flagránsan megsértette a békeszerződéseket

Nézzük csak meg, miért. A békeszerződések 7-ik paragrafusa értelmében a román állampolgárságot minden formalitás nélkül megkapják azok, akik Románia területén laknak és akiknek nincs más állampolgárságuk. A Zsidó Párt semmilyen koncessziót nem fog tenni, ami ennek az elvnek a feladását jelentené. A Märzescu-törvénynek két súlyos hibája volt: Ittartózkodás helyett illetőséget kért; és ahelyett, hogy hivatalból végezte volna el az embereknek az állampolgársági listába való felvételét, jelentkezési kötelezettséget tűzött ki, amelyen belül bizonyos formalitásoknak eleget kellett tenni. Egy terminus, mint a formalitások flagráns ellentmondásban állnak a párisi szerződés vonatkozó rendelkezéseivel.

— A Pop javaslat nemcsak hogy nem véli el ezeket a formalitásokat, de újabb súlyos megszorítással tetézi azokat. Nemcsak illetőséget kér az állampolgárság elismeréséhez, (azt kéri, hogy 1918 december 1-től a módosított törvény kihirdetéséig állandó, folytonos és reális lakóhellyel rendelkezzen), de annak bizonyítását

ennek a harcnak egy új fázisa kezdődött el. Az új igazságügyminiszter nyíltan kijelentette a szenátus előtt, hogy amikor a módosító javaslatot betervezték, a „vérbeli” románok állampolgársági sérelmeit akarja orvosolni, de egy pillanatig sem gondolt azokra az „idegen” elemekre, amelyek előzőltek az országot és teljesen megváltoztatták egyes országok demográfiai arculatát. Nincs szükség különösebb éleslátásra, hogy megértse az ember, kikre gondolt Pop Valér dr. az „előzőltek” idegenek alatt. Ez a frazeológia még abból az időből ragadt meg az igazságügyminiszterben, amikor az antiszemita liga jelöltjeként került be az averscánus parlamentbe.

A Zsidó Párt harcot hirdet Pop Valér javaslata ellen

olyan módosítást fog a parlament elé terjeszteni, amely reparálja a Märzescu-törvény sérelmeit. De miután az egyre késett, a zsidó parlamenterek egyetlen alkalmat sem mulasztottak el, hogy figyelmeztessék a nemzeti parasztpárti kormányt a Iunian által vállalt kötelezettségre. Mayer Ebner a szenátusban és a zsidó képviselőnek a kamarában elmondott interpelláció nyomán a kormány kénytelen volt az utolsó parlamenti szeszíót megnyitó királyi trónbeszédbe is bevezetni az ország zsidósági törvény módosítását jelző passzust.

Fischer Tivadar dr. a párt elnöke, az első válaszfelirati vita során elmondott beszédében kimutatta, hogy nemcsak kisebbségek és különösképpen zsidók, de románok ezrei is szenvednek az állampolgársági törvény igazságtalanságai miatt. Hamangiu, a kormány első igazságügyminisztere úgy akarta megoldani a kérdést, hogy magáévá tette Voicu Nitescu javaslatát és azt beterveztette a szenátusba. Hamangiu halála megakadályozta, hogy ez a javaslat megszavazásra kerüljön. Utódja Pop Valér dr. hajlandónak mutatkozott a javaslat intézkedéseit kiszélesíteni. Az ő javaslata olyan reakciós intézkedéseket tartalmaz, amelyek nemcsak hogy valamelyes fejlődést jelentenek az állampolgársági sérelmek orvoslása szempontjából, de egyenesen visszafejlődést képviselnek.

is, hogy a kérelmező azóta állandóan adófizető volt. Ezek a rendelkezések nemcsak a békeszerződések világos rendelkezéseit sértik meg, de flagráns ellentmondásban állanak a legelmebb nemzetközi jogszabályokkal is.

Sehol a világon nem kell adót fizetni azért, hogy állampolgár lehessen az ember

— Mert mit jelentenek ezek a rendelkezések a valóságban? Ha valakit igazságtalanul kizártak az állampolgársági jogokból és kényserítették az ország területének elhagyására, sohasem fogja kérhetni állampolgársági ügyének revízióját, miután „nem rendelkezett effektív, reális és megszakítás nélküli lakóhellyel” az országban. Az, hogy az igazságügyminiszter adóbizonylatot is kér, csak félreértés következménye lehet. Mert a világon még nem volt állam, amely ezt a feltételt állította volna az állampolgárság elnyerésére. Ez azt jelenti, hogy egy szegény ember, aki nem fizet adót, nem lehet állampolgár. Olyan politikai és jogi ször-

nyűség ez, amely ellen felesleges bármilyen argumentumot felhozni.

Meg kell oldani a félig repatriáltak helyzetét is

— Nem veszi figyelembe a javaslat azoknak a helyzetét, akik ki akarván vándorolni az országból, lemondtak állampolgárságukról, de azután kénytelenek voltak ittmaradni. Ezeknek a helyzetére is feltétlen megoldást igényel a javaslat keretein belül. Ugyancsak egy régi kívánsága az ország zsidóságának, hogy adják meg a lehetőséget a régi, törvény alapján lefolytatott állampolgársági perek revíziójára. A törvény formalizmusa foly-

tán ezrével vannak olyanok, akik elvesztették az állampolgárságukat, holott ahhoz még a Märzescu-törvény alapján is joguk volt. Ehelyett azonban mit csinál a Pop Valér-javaslat? Megengedi, hogy revízió alá vegyék a már megadott állampolgári jogokat.

A lakosság nyugalalmát veszélyeztető az állampolgársági javaslat

— Tiltakoznunk kell ezen intézkedés ellen, amely alkalmat ad arra, hogy a zsidóságot a legkülönbözőbb vexaturáknak vessék alá, felesleges költségeket okozva. Az állampolgársági jog ellen semmisségi eljárás „bármely polgár” kérelmére megindítható. Vagyis a javaslat valószínűleg buzdítja az embereket a denunciacióra. Maga az intézkedés oly bizonytalanul van megfogalmazva, hogy megnyitja a lehetőséget a legfantasztikusabb meghurcoltatásokra, mert semmisségnek mondja ki az állampolgárságot, ha azt „hamis, vagy pontatlan” akták alapján nyerték el. Valamely közjogi irat „hamissága”, vagy „pontatlansága” csak büntetőjogi fórum által állapítható meg, szabályszerű eljárás alapján. De nem vehető figyelembe incidensszerűen, egy állampolgársági per során.

— Eltekintve mindeztől, a „pontatlanság” nem jogi fogalom és nem képezheti alapját egy, a hivatott hatóság által megadott állampolgári jog megsemmisítésének. Remélem, hogy az igazságügyminiszter, aki kiváló jogász, el fogja hagyni a javaslatnak ezt a részét, amely teljesen felesleges intézkedéseket tartalmaz és a lakosság nyugalalmát veszélyeztető.

Háromszáz katonaszabadítási vádat emeltek egy bukaresti kapitány ellen

Feltűnést keltő per a brassói hadbíróóság előtt

Brasov-Brassó. (Az Új Kelet tud.) A brassói hadbíróóság előtt érdekes per tárgyalása vette kezdetét. Vádlottként Voiculescu kapitány szerepelt, aki a hadügyminisztérium technikai ügyosztályán teljesített szolgálatot és ebben a minőségében számos okirathamisítást követett el. 1929-ben Voiculescu kapitány meghamisította Samsonovici tábornok, vezérkari főnök és más magas rangú tiszték aláírását és ezeknek segítségével fiatalok százainak egyik ezredtől a másikig való áthelyezését vitte keresztül. Ugyancsak ezeket a hamisításokat segítségével egyeket teljesen mentesített a katonai szolgálat alól.

A tárgyalás első napja a vádlírat felolvasásával telt el javarészt. Nem ke-

vesebb, mint háromszáz vádpontot soroztat fel a katonai ügyészség Voiculescu kapitány ellen. A védelem Balanescu ügyvéd útján pergátló kifogással élt, azt állítva, hogy a vádlott a beszámíthatatlanságig beteg és több mint egy évet töltött el idegyógyászati szanatóriumban. A hadbíróóság egyesítette a pergátló kifogást a per anyagával, majd megkezdte a tanúk kihallgatását. Slatineanu őrnagy az első tanu, azt vallja, hogy a vádlott rendetlen, megbízhatatlan ember, aki egyáltalán nem törődött a hadsereg ügyeivel. Kihallgatták ezenkívül Teodorescu professzort, írásszakértőt, aki a hamisításokról adott szakértői véleményt.

Az Iparügyi miniszter lemondását követelik a cukorbehozatali panama miatt

Mit keresett a szófiai kereskedelmi attasé a prágai tárgyalásokon?

Bucuresti-Bukarest, március 4. Az Új Kelet tud.) Horia Bogdan vizsgálóbíró ma délelőtt ismét maga elé citálta a cukorbehozatali panama két vádlottját: Milescu szófiai kereskedelmi attasét és Grigore Meinte mérnököt. Mindketten jelentkeztek és kérték a vizsgálóbíró, hogy adjon nekik néhány napi időt, amíg a védekezésükhöz szükséges előkészületeket megteszik és beszerzik az ügyre vonatkozó összes aktákat. A vizsgálóbíró teljesítette ezt a kérést és úgy a cukorpanama ügyével a vizsgálóbíró néhány napig szünetelni fog. A bukaresti lapok hasábos cikkeiben foglalkoznak a panamával és különösképpen az Universul kifogásolja Vasilescu Carpen iparügyi miniszter magatartását. A lap szerint az iparügyi miniszter már 1931 decemberében tudott a panamáról, mi készítette tehát őt arra, hogy csak 1932 február végén tegye meg a törvényes megtorló intézkedéseket? Miért három hónapos késés egy olyan ügyben, amely nemcsak önmagában véve súlyos, de alkalmas arra, hogy az ország renomé-

ját a külföld előtt alaposan megtépázza.

Az Universul ezenfelül tudni szeretné, hogy mit keresett egy Prágába küldött bizottságban Milescu ur, a szófiai román követség attaséja? Milyen különleges képességek predesztinálták őt a prágai cukortárgyalásokban való részvételre? A lap szigorú szankciókat és az összes bűnösök azonnali letartóztatását követeli. Nem elég az, hogy elfüggesztik a bűnösöket egy olyan ügyben, amely az ország presztizsét veszélyeztet. Vasilescu Carpen iparügyi miniszter ismételt tanúságot tett ebben az ügyben arról, hogy nem tudja megválasztani embereit s nem járt el a kellő gondossággal. Ilyen körülmények között nem maradhat tovább a miniszteri székben.

Orvosképzés

Orvosi Hetilap mutatóvényszámot kérjen Lepagától Kolozsvár, orvosi könyvjegyzékét szintén.

A PÉNZ TRAGÉDIÁJA

IRTÁK: DR. LIGETI SÁNDOR ÉS DR. MARTON ERNŐ (29)

A közpénz, mint közpréda

Hová lettek azok a megszámlálhatatlan milliók, amelyeket a fejedelmek és császárok a hadseregekbe öltek. Vajon eltűntek teljesen nyomtalanul? Egyrésze mindenesetre elpusztult, de csak a kisebb része. A pénz nagyobbik része hadseregszállítók és spekulánsok kezébe került, akik a háborúk állandó haszonélvezői voltak. De gazdagodtak a közpénzekből maguk a vezető tisztek és hadvezérek is, akik méltó utódaiként a középkori Condottiereknek, nem vetették meg a rablás és harácsolás mesterségét sem. Mélyen jellemző Lipót főhercegnek egy 1629-ben írt levele, amely szerint „sok olyan előkelő tiszt van, akik szegényen indultak el a háborúba és most három-négyszáz ezer forinttal rendelkeznek”. Péter Melander mint egyszerű parasztfiú kezdte pályafutását és hetven évvel később, mint gróf Holzapfel tábornagy halt meg, másfélmillió tallérrel hagyva boldog örököseinek. Ezek az adatok beszédes bizonyítékai annak, hogy az ujkori háborúk sem voltak egyébként spekulációra épített rablóhadjáratoknál.

Wallenstein, a hadseregszállító

A legnagyobb karriert ezen a téren kétségtelenül Wallenstein generális érte el, a Schiller tragédiák hőse, akinek hadvezéri képességeit a történelmírók kétségbevonják ugyan, de akinek spekulánsi és hadseregszállítói képességei annál töretlenebb fénytel tűndölköttek ma is. Wallenstein minden idők hadseregszállítói nak legmagasabb ideálja. Szállított jó pénzért mindenekelőtt katonákat és hadseregeket, mert ő az emberanyagot éppoly árnak tekintette, mint azokat az élelmiszereket és hadifelszerelési anyagokat, amelyeket az általa szállított hadseregeknek szállított. 1619-ben még szegény ember volt, de tizenöt évvel később már husz-harmincmillió forintra becsülték a vagyonát. Az elpusztított tartományokat és kiéheztetett városokat ő látta el élelemmel, hogy aztán a nyereséget, mint jó üzletember ismét katonákba fektesse. A császár főmberszállítója volt ez a kitűnő férfiú, aki minden kiadását duplán kapta vissza földbirtokban, kastélyokban és csendő tallérokban, akinek kezén a vér arannyá változott és jó kereskedőhöz illően csak egyetlen gondja volt, hogy az árun nyereséggel adjon tul. Tökéletesen mindegy, hogy ez az áru ember, vagy buza, ágyu, vagy marha volt. Semmi csodálni való nincs benne, hogy ilyen közviszonyok mellett Németország lakosságának száma csakhamar egyharmadára esökkent.

A közvagyon hiénái

A háborús pusztításokkal is szinte felért az a rendszer, ahogyan abban az időben a közvagyonnal bántak. A francia kincstári jövedelmek nagyrésze például be sem folyt a kincstárhoz. Ottmaradt az adóbérlők és a hitelezők kezében. A kis-korú XIV. Lajos első minisztere: Mazarin bíboros kiterjedt rokonságával együtt milliók vagyonokat szerzett magának, míg az állam adósságai egyre növekedtek. Így az állami jövedelmek nagyrészt felemészítették az adósságok kamata és törlesztése. A növekvő deficit fedezésére újabb és újabb adókat kellett kiróni s az állami vagyonokat is el kellett zálogosítani. Elégedetlenség és lázadás ütötték fel fejüket. Párizs utcáin a köztársaságot éltették, de a Napkirály katonai hatalma minden forradalmi megmozdulást elfojtott. A ka-

tonai és pénzügyi főhatalom élt erejével s a népből nehezen kiszajtoló adókból öt-ezer hivatalnokból és inasból álló udvartartást állított a király rendelkezésére, akinek kilenc ember szolgálatára volt szüksége ahhoz, hogy egyetlen pohár vizet megiggyék.

100 és 166 000

Amíg a nép éhezett, a királyi főudvarnagyi évi 58 ezer livre, a főkamrás 23.600, a főruhatáros 40.000 és a főlovász mester 30.000 livre fizetést kapott. A főurak is halmozták a fizetéssel járó hivatalaikat. Így például Beauvillier herceg 48.000 livret kapott mint a pénzügyi tanács elnöke, 20.000-ot mint miniszter, 48.000-ot mint burgundi herceg, 14.000-ot mint a kamara első nemese és 36.000-ot mint Havre kormányzója. Hogy milyen arányú jövedelem volt ez, kiderül abból a tényből, hogy ugyanakkor az állam 85.780 főnyi tisztviselőjára összesen 8 és félmillió livre fizetést kapott. Tehát míg egy tisztviselő átlag 100 tallér évi fizetést kapott, addig Beauvillier herceg egymaga 166.000 livre fizetést vett fel az államtól.

A közhivatal, mint portéka

Hogy a kincstári vagyon felelőtlen pazarlása mellett a korrupció milyen méreteket öltött, arra jellemző, hogy ugyanakkor, amikor Franciaország deficitje 155.000.000 livre volt, Mazarin bíbornok 236.000.000 livre vagyonot hagyott örökösire. Az akkori erkölcsök megengedték, hogy az állam a tisztségek és hivatalok eladásával szerezzen jövedelmet és így nagyon természetes, hogy az ilyen módon hivatalhoz jutottak mindenekelőtt pénzszerezésre használták fel állásukat. Ezek az állapotok annyira elfajultak, hogy 1664-ben már le kellett szállítani az egyes tisztségek „árát”, mert különben csak gazdag emberek nyerhettek volna el hivatalokat, míg az arra alkalmasok soha. Egy parlamenti tanácsosi hely 100.000 livrebe került. Ha az államnak pénzre volt szüksége, egyszerűen új hivatalokat kreáltak, mert vevőkben sohasem volt hiány. Az adóbérlők állása is irigylelt volt, mert az adóbehajtás és államkölcsonök keresztülvitele és közvetítése révén számosan gazdagodtak meg, akik aztán vagyonukat ipari, vagy kereskedelmi pályán gyümölcsoztették tovább, vagy pedig az akkor divatos fényűző életbe vetették magukat, hogy esztelen költségekkel adjanak tul vagyonukon.

A francia adóbérlők gyors vagyonszerzése közmondásszerű volt. Egy napon Diderot, a híres író látogatást kapott. Egy fiatalember kereste fel ajánlással, hogy tanácsot kérjen, milyen pályát válasszon magának, ahol jól boldogulhat. Diderot azt kérdezte az ambiciózus fiatalember-től:

- Tud-e ön olvasni?
- Tudok.
- Tud számolni is?
- Egy kicsit.
- És meg akar gazdagodni?
- Hogyne, uram!
- Jól van. Akkor álljon be titkárnak egy főadóbérlőhöz és haladjon csak ezen a pályán. Akkor elérí a célját.

Az akkori vélemények igazolják, hogy Diderot jó tanácsot adott. Az Assemblée des Notables egy 1626-ból való feliratában olvasható a panasz, mennyi pénzt harácsolnak össze a pénzügyi tisztviselők,

Posztó Gyári Ierakati

Gyári utasításra

50%-os

árredukció posztóárakban

Rigó Lajos & Co.

posztóáruháza, Főtér 5. Szolid kiszolgálás. Rak-tárunk megtekinthető vételényszer nélkül!

ugy, hogy pár év alatt mindegyik dussz-gazdag lesz. Egy pamfletíró szerint egy-egy kincstári hivatalnoknak egy évben 100.000 tallér nyereség sem elég. Még ír-nokaikat és hiveiket is olyan gazdaggá akarják tenni, mint amilyenek ők maguk.

Az államkölcsonök

A központi hatalom nagy kiadásai, de különösen a háborús költségek és a nagy közmunkák, az ut- és várépítések olyan terhetek róttak az államra, amelyeket a legszigorubb adóbehajtással sem tudtak előteremteni. Az állam kénytelen volt kölcsonöket igénybe venni s ezzel a pénzgazdálkodás egy új formával gazdagodik, az államadóssági kötvénnyel, a járadék-papírral. A nagy világbörzék, amelyeknek szerepét már érintettük, különösen az állami kötvényekkel való kereskedelem révén jutottak fontos szerephez.

Az államkölcsonök kérdése a pénzügyi tudományban is előkelő helyet foglalt el és különösen a XVIII. századtól kezdve foglalkoztak vele előszeretettel a közgazdasági írók. Ezek közül egyesek azt tartották, hogy az államadósságok tőkékjűk

egész összegével a társadalmi gazdaságot gyarapítják, vagyis az állam, ha kölcsönt vesz, ezáltal értéket termel. Berkeley, a híres angol bölcész, aranybányához hasonlította az államadósságot. Egy másik író szerint az államkölcsonök olyan adósságok, amelyeknél a jobbkéz tartózik a balkéznek. Voltaire maga is úgy gondolkodott, hogy az az állam, amely csak önmagának tartozik, nem szegényes-hetik el. Ezt természetesen csak a beföldön elhelyezett kölcsonökre értette. Egy másik híres bölcész: Condorcet, hasonló értelemben nyilatkozott, hogy az államkölcsonök csak annyiban lehetnek rosszak, amennyiben a kamatok egy részét külföldieknek fizetik.

Ma már persze naiv és tarthatatlan elméletek ezek, de jó példái annak, hogy a gazdasági tudomány a fejlődő pénzgazdaság mellett sem volt más, mint az akkori állapotoknak visszfénye. És végezet-ményben ma sem egyéb. A gazdasági viszonyok termelik ki elsősorban a gazdasági elméleteket, amelyek ilyenformán mindig a kor viszonyaiban gyökereznek.

(Folytatjuk.)

KÖZGAZDASÁG

Ideiglenesen helyreállítják a kereskedelmi kapcsolatokat Ausztria és Románia között

Hogyan akarja a román kormány a román állampolgárok zárolt schilling-betéteit értékesíteni

Bucuresti-Bukarest, március 4. (Az Uj kelet tud.) A Neue Freie Presse jelentése szerint Cesar Popescu iparügyi államtitkár folytatja tárgyalásait Bécsben a kompenzációs pénztár felállítására vonatkozólag. A tárgyalások nagyon nehezen haladnak előre, de megvan minden remény arra, hogy sikerülni fog egy olyan clearing-megállapodást létesíteni, amely lehetővé teszi valamennyire is az Ausztria és Románia között a devizazárolt következtében megszakadt kereskedelmi kapcsolatokat újrafelvetését. A kompenzációs megállapodás mindenekelőtt is azt célozza, hogy lehető legyen az Ausztriában lévő külföldi schilling-betétek felhasználása. Hét-nyolcmillió schillingre becsülik a román állampolgárok ausztriai betéteit.

Cesar Popescu államtitkár egyelőre olyan megállapodást fog kötni, amelynek értelmében Ausztria exportálhat Romániába ipari cikkeket (textil, fém és elektromossági cikkeket) az említett 7-8 millió schilling erejéig. Ez az összeg körülbelül kétszázmillió lejt tesz ki. Hogy a külkereskedelmi kapcsolatok a távábbiakban milyen alapon lesznek fentartva, erre vonatkozólag még nem sikerült az iparügyi államtitkárnak megállapodást létesíteni. Valószínű, hogy a továbbiakban az új román devizaintézkedések lesznek mérvadók.

Goga levelére folyamán Averescu kommunikét adta ki.

Goga Octavian kedése által a néppárt tagja lecsatlakoznak Goga lemondást követő kintettek. A végső fogom hívt a kilencesszámú szok. Mindazok a minlék, amelyekban, hanem más semímsnek tekin amely nem tükröz

A Hitachduth Haavodában, vasárnap délelőtt 11 órakor Danzig Hillel tartja az előadást.

— Ausztria nem szorítja meg a bevitt. Bécsből jelentik: Beavatott helyről származó értesülések szerint az osztrák kormány egyelőre elhalasztotta a bevitttilalmak életbeléptetésére vonatkozó rendelet kiadását.

— A volga leánya című hatalmas témájú orosz dráma kerül bemutatásra az Építőmunkás-mozgásban. Vasárnap fél 3, fél 6, fél 7 és 9 órakor. Hétfőn, kedden, szerdán 5 és 7 órai kezdettel. Főszerepben Evelyn Holt és Szeőreghy Gyula.

EGYESÜLETI ÉLET

A Crystal Palace termeiben vasárnap délután 5 órai kezdettel táncal egybekötött teaesztélyt rendez a kolozsvári Zsidó Nőegylet. A teadélután iránt széleskörű érdeklődés nyilvánul meg.

Ma este, fél tíz órai kezdettel, a KAC-klubban rendezik meg a kolozsvári zsidó egyetemi hallgatók nagyszabású jelmezes táncestetélyüket. A zsidó diákság ma esti mulatsága előreláthatólag a szezon leg-sikerültebb ifjusági rendezvénye lesz.

Szabadalmazott Állami Osztály-sorsjáték Főelárusító a Kereskedelmi Hitelintézet Rt. Cluj, Piata Unirii 20.

80.000 sorsjegy, 40.000 nyeremény
5.000.000 Lei főnyeremény tehát
.000.000 Lei jutalom Összesen 10.000.000 Lei

Árak osztályonként	egynyelced	egynegved	fél	egész
	125 lei	250 lei	500 lei	1000 lei

Sorsjegyek már a mai naptól kezdve kaphatók. Vidéki megrendeléseket a legnagyobb pontossággal teljesítünk. Ügynökök felvétetnek

Bekövetkez

Bucuresti-Bukare Kelet tudósítójától és Goga Octavian nappal nyilvánossá marsall. körlevélre kadárokat kizárás Goga ugyancsak a zetőihez és a párt-nak tagjaihoz int szolt. Ebben a kö-jezavauálja Averescu magatartását, hitva mellett és mint tagja, összehívja a got, hogy a párt tó lött döntőn. A kö-következőket mondj

Kedves Barátai! adatot teljesítek, szeretetem diktál belül egyéve ko rescu marsall ol-tást kezd tanusít áll konzekvenciát is a néppártnak tradicionális tisztgyedüli biztosíté életünknek. Az In-közli szubverzív amelyek az urall-tiszteletlenségük-vonták az egész k-dását. Az embe-hogy mi a célja e-fórum elleni tám-akarjuk változtat-vagy így törünk-lommal hallottuk-kérdéseket, amely-legutóbbi körleve-szólni hogy val-kus hangon az alk-ir, amelyet meg k-gyarázza eltávolod-dícióinktól. Büs-hogy őt nem fog-hívni. Hát mi egy-

Tanácskozást fe-tőinek többségéve-visszaállítjuk a l-pártba. Mint e p-tagja, bátorodom-hajtó bizottság ta-elnökük magatart-gondolás és gyöt-odáig, hogy vál-barát és az orszá-Goga az értekezle-előtt 11 órára hívta-rembe. Ezzel az ak-Goga között a konf-zal, hogy a két poli-elvált egymástól. A-dása befejezett tén-

Goga levelére folyamán Averescu kommunikét adta ki.

Goga Octavian kedése által a néppárt tagja lecsatlakoznak Goga lemondást követő kintettek. A végső fogom hívt a kilencesszámú szok. Mindazok a minlék, amelyekban, hanem más semímsnek tekin amely nem tükröz

SCHULHO
ORI
Szövömvé
ORADEA, Str.
Művészi perzsa
gobelinék, k
Vidéki rendelés
sán és pontos

Bekövetkezett a szakadás az avereszkánusoknál

Averescu marsall kizárta Gogát és összes hiveit a néppártból

Goga Octavian a párt vezetőihez intézett körlevélben nyíltan is dezavualta a marsall királyellenes magatartását. A legtekintélyesebb erdélyi avereszkánusok meglepetésszerűen a marsall mellé állottak

Bucuresti-Bukarest, március 4. (Az Új Kelet tudósítójától). Az Averescu marsall és Goga Octavian közötti szakadás a mai nappal nyilvánosságra került. Averescu marsall körlevelére — amelyben a szakadárokat kizárással fenyegette meg — Goga ugyancsak a megyei szervezetek vezetőihez és a párt végrehajtó bizottságának tagjaihoz intézett körlevéllel válaszolt. Ebben a körlevélben Goga nyíltan dezavualja Averescu marsall királyellenes magatartását, hitvallást tesz trónhüségéről és mint a párt egyik alapító tagja, összehívja a végrehajtó bizottságot, hogy a párt további magatartása fölött döntsön. A körlevél többek között a következőket mondja:

Goga szakadár-levele

Kedves Barátaim! Igen fájdalmas feladatot teljesítek, de az ország iránti szeretetem diktálja teendőmet. Körülbelül egy éve konstataljuk, hogy Averescu marsall olyan politikai magatartást kezd tanúsítani, amely ellentétben áll konzekvenciáiban és módszereiben is a néppártnak a korona iránt érzett tradicionális tiszteletével, amely korona egyedül bízósítéka alkotmányos államéletünknek. Az Indreptarea hónapok óta közli szubverzív természetű cikkeket, amelyek az uralkodó személye iránti tiszteletlenségük folytán maguk után vonták az egész közvélemény felháborodását. Az emberek kérdezik tőlünk, hogy mi a célja ezeknek az alkotmányos fórum elleni támadásoknak, talán meg akarjuk változtatni az államformát, vagy így törünk a hatalomra? Fájdalommal hallottuk ismételtén ezeket a kérdéseket, amelyekre Averescu marsall legutóbbi körlevelével azzal kíván válaszolni, hogy valóságilag abszolútisztikus hangon az alkotmány veszedelméről ír, amelyet meg kell védeni. Ezzel magyarázza eltávolodását a mi helyi tradícióinktól. Büszkén hangsúlyozza, hogy őt nem fogják soha hatalomra hívni. Hát mi egy pártnak a célja?

Tanácskozást folytatva a párt vezetőinek többségével, elhatároztam, hogy visszaállítjuk a logika uralmát a néppártba. Mint e pártunk egyik alapító tagja, bátorodom összehívni a végrehajtó bizottság tagjait, hogy döntsének elnökük magatartása felett. Sok megfontolás és gyötrelmem után jutottam odáig, hogy válasszak egy eltemetett barát és az ország érdeke között.

Goga az értekezletet március 12-re délelőtt 11 órára hívta össze az Enescu-étterembe. Ezzel az aktuálissal az Averescu és Goga között a konfliktus elintéződött azáltal, hogy a két politikus a pénteki napon elvált egymástól. A néppárt kettészakadása befejezett ténnyé vált.

Kizárják Gogát

Goga levelére válaszképpen a reggel folyamán Averescu a következő hivatalos kommunikét adta ki az Indreptareában:

Goga Octavian fegyelemsértő ténykedése által a mai napon megszünt a néppárt tagja lenni. Mindazok, akik csatlakoznak Goga akciójához, fegyvelembontást követnek el és kizártnak tekintettek. A végrehajtó bizottságot össze fogom hívni, mihelyt beérkeznek a kilencesszámú körlevélre adott válaszok. Mindazok a nyilatkozatok és kommunikék, amelyek nem az Indreptareában, hanem más lapban jelennek meg, semisnek tekintendők és olyanoknak, amely nem tükrözi vissza a párt lojális

tagjainak véleményét és a legutóbbi pártkongresszus határozatának nem felelnek meg.

A kommunikét Averescu marsall, a nép párt elnöke aláírása fejezi be.

Politikai köröket most az érdeklő a legjobban, hogy kik maradnak meg Averescu mellett és kik tartanak Gogával. Beavatott körök szerint Goga egyelőre semmiféle akciót nem kezd, megvárja a párt végrehajtó bizottságának ülését és ezután lép ki az arénára, hogy új politikai szervezetet létesítsen. Goga egyik barátja a helyzetről a következőket mondotta:

Nem optimisita a volt belügyminiszter

— Goga nem kerget illuziókat. Nem hiszi, hogy az akció gyors sikerre fog vezetni, nem optimista, hiszen kritikus ter-

mészet és a dolgokat, mint valóságokat nézi. Ezenkívül ismeri a román nép lelkét s tudja, hogy ma senki sem hisz s nem bizik senkiben és semmiben. Goga megvédte és fanatikusan megvédi ezután is a királyság eszméjét, amint annakidején harcolt Erdélynek az ókirálysághoz való csatlakozása érdekében. A párt részére új alapelveket akar adni és eleven szervezetet óhajt csinálni abból, mert úgy látja, hogy a mai szervezet megcsontosodott és elavult.

Nem igaz, mintha Goga levelet írt volna Averescunak, ahogyan annak a fővárosban híre terjedt. Csak az igaz, hogy Goga lemondó levelet akart írni, ez azonban most már tárgytalan.

Trancu-Jasi, a néppárt egyik vezére a

következőképpen nyilatkozott arra a kérdésre, hogy mit fog tenni ezután:

— Ha ez a kérdés személyemnek szól, úgy sértésnek tekintem, mert sohasem adtam annak tanujelét, hogy a párt szökevényei közé állanék. Szilárdan állok és haladok a magam útján és ugyanezt teszi a párt is. A végrehajtó bizottság alárendelt szerv. Averescu marsallnak a kongresszus adott direktívákat és ő ennek alapján áll. Biztos, hogy a párt szervezetek kitaranak Averescu mellett. Meglepetés lesz, hogy az erdélyi szervezetek is Averescu mellett lesznek, bár sokan azt hiszik, hogy Goga mellé fognak állani. Inkább vagyok örökösen ellenzékben Averescuval, mint kormányon bárkivel is. A néppártnak sok vezére volt, akik elhagyták a pártot, olyanok is, mint Goga és a párt mégis erősebb lett. Gogának a pártból való kivonulása nem jelentős esemény.

Az erdélyi averescanusok Goga akciójával kapcsolatban manifesztumot intéztek az erdélyi párt szervezetekhez és ebben Averescu mellett foglaltak állást. A manifesztumot Bucsan, Victor Moldovan és Goldis László volt miniszterek írták alá. Goga március 12-re hívta össze a párt végrehajtó bizottságát, míg a fővárosi párt szervezet ugyanezen a napon nagy bankettet rendez Averescu tiszteletére. A banketten résztvesz a bukaresti ügyvédi kamara több kiváló tagja, akik most akarnak belépni a pártba.

Hogyan látja a lengyel kormány az antiszemita zavargásokat

Nincs semmi baj a lengyel kormány szerint, csak a rendőrség egy kicsit tájékozatlan volt

Varsó, március 4. A zsidó nemzeti tanács interpellációjára, a lengyel városokban napirenden lévő antiszemita kilengésekkel kapcsolatban, a lengyel belügyminiszter a következő válaszban reflektált:

— Nem állja meg a helyét az a beállítás, mintha a rendfenntartó közegek csak akkor védtek meg a zsidók élet- és vagyonbiztonságát, miután erre kifejezett utasítást kapnak a központi szervek részéről. A hatóságok azonnal közbeleptek, ott ahol és amikor ez szükségessé vált.

A vloclaweki antiszemita zavargások

nál egy meg nem szervezett és felelőtlen elemek által véghezvitt kilengésről van szó. A zavargók közül 17 egyént, köztük 7 zsidót átadtak a bíróságnak. Ami a vilnai kilengéseket illeti, valóban megállapítható, hogy eleinte nem volt kellőképpen orientálva a karhatalom és némi határozatlanságot tanúsított a zsidó és a lengyel nemzetiségek ifjúságával szemben. De nem felel meg a valóságnak az, hogy a vilnai helytartó engedélyt adott egy olyan gyűlékezésre, amelynek jelszava: „le a zsidókkal!” volt. A demonstrációt a keresztény egyetemi ifjúság rendezte a za-

vargásokban elesett kollegáiknak emlékére, amelynek során a hozzájuk csatlakozott tömeg néhány zsidó üzletet vert be. A rendőrség véget vetett a zavargásnak. A letartóztatott zsidók elleni kényszereszköz nem lépte át a megengedett határokat és nem viselte magán a kínzás jellegét. A zsidó diákoknak a maguk helyiségéből való kiűzése az illető rendőrtisztnek tájékoztatására vezethető vissza. A rendőrtisztet megbüntették. A zavargásokkal kapcsolatosan összesen 126 egyént tartóztattak le, köztük 34 zsidót is.

Hatalmas botrány robbant ki Nagyváradon az interimár bizottsági tagok tantiémje körül

A polgármester azonnal Bukarestbe utazott, hogy a belügyminiszternek referáljon a botrányról. A városi üzemektől állandóan bocsátják el a tisztviselőket, a tisztviselők többhónapos fizetési hátralékban vannak és közben az interimár bizottsági tagok százezreket vesznek fel

Oradea-Nagyvárad, március 4. (Az Új Kelet tud.) A nagyváradai interimár bizottság tantiém-kiosztása óriási kavargást idézett elő Nagyváradon. A lakosság körében a legnagyobb elkeseredést szülte az interimárnak az a gesztusa, amellyel egymás között több mint egymillió lejt osztottak fel, ugyanakkor, midőn a városi üzemeknél a nehéz gazdasági viszonyokra való tekintettel egymás után bocsátják el a kisebbségi alkalmazottakat.

A nyilvánosság előtt az interimár bizottság tagjai érthetően feszélyezetten nyilatkoznak a kérdésben. Dr. Petri Cornél polgármesterhelyettes kijelentette, hogy a részére kiutalt tantiém a város szegényeinek és munkanélkülieinek osztotta ki. A többi tanácsstagok viszont beismerik, hogy a

tantiémekből adósságaikat rendezték.

A botrány kirobbanása után

Sofronie György polgármester

azonnal Bukarestbe utazott,

ahol a belügyminisztériumnak jelentést tett az esetről. Pénteken telefonjelentés érkezett Sofronietől Nagyváradra, mely szerint a belügyminisztérium a tantiémeket jóváhagyta.

Dr. Pop Romulus, aki a nagy port felvert botrányt kipattantotta, nyilatkozatában kijelentette, hogy

az interimár bizottság tagjait nem

illette meg a tantiém, mert azt egy évre vették fel, holott csak négy vagy öt hónapja vannak bent a tanácsban.

A város ugyan azt mondja, hogy 16 millió költségetes redukciót eszközöltek, ugyanakkor azonban beszüntettek minden közmunkát. Az interimár bizottság tagjai azt hangoztatják, hogy Zigre Miklós dr. Pop Romulus apósát nem fogják kinevezni a villanyüzem élére.

— Ez — mondotta Pop Romulus dr.

— egyszerű zsarolás.

Pénteken délelőtt munkásküldöttség jelent meg a helyettespolgármesternél és munkanélküli segínyt kért, rámutatva arra a hangulatra, amelyet a tantiém-ügy a lakosságban kiváltott. A tantiém-pénzeket protekciósak kapták meg, holott a város már hónapok óta nem fizeti tisztviselőit.

Az ügyvédi kar körében is akció indult abban az irányban, hogy az ügyvédi kamara állást foglaljon a horribilis tantiémek kiosztása ellen.

Meghalt D'Albert Eugen, a Hegyek alján világhírű szerzője

Rigában érte utól a halál a 68 éves komponistát

London, március 4. (Az Új Kelet tudósítójától.) Rigai jelentés szerint Lettország fővárosában véletlenül meghalt Eugen D'Albert, a világhírű zeneszerző. D'Albert, aki egyike volt a legünnepeltebb modern komponistáknak és zongoraművészeknek, azért utazott Rigába, hogy egyik válóperét lebonyolítsa. A komponista nagyon gyakori házasságaival is ismrtté tette nevét. Nem kevesebb, mint hét házasságot kötött és bontott fel és rigai útjának célja az volt, hogy a nyolcadik házassá-

gának megkötését tegye lehetővé.

Eugen D'Albert 1864-ben született Weimarban. A lepzigi zenekonzervatórium professzora lett, majd Salzburgban telepedett le. Számos zenedarabot írt, különösképpen kamarazenét, világhírét azonban operája, a Tiefland (Hegyek alján) szerezte meg, amelyben D'Albert egészen kivételes képességeiről tett tanúságot. Ismertebb ezenkívül a Holt szemek című operája is, ez azonban már nem jutott el a világ összes operaszínházjaira.

SCHULHOF EMILNÉ
ORIENT
Szövművészeti Iskola
ORADEA, Str. Ep. Clorogaria 14
Művészi perzsaszőnyegek, szöveti gobelinek, külföldi fonalak
Vidéki rendelések utánvétellel gyorsan és pontosan eszközöltetnek
Ny. Gyula.

akad
Co.
Rak-
nélkül!
adalmi gazdagsá-
az állam, ha köl-
éket termel. Ber-
ésész, aranybányá-
madósságot. Egy-
mkölcsonök olyan
a jobbékz tartó-
aire maga is ugy-
az állam, amely-
k, nem szegényes-
esen csak a bel-
sönökre értette-
ésész: Condorcet,
atkozott, hogy az
nyilván lehetnek
kamatok egy ré-
k.
s tarthatatlan el-
ái annak, hogy a
fejlődő pénzgaz-
más, mint az ak-
énye. És végered-
A gazdasági vi-
sorban a gazda-
ek ilyenformán
an gyökereznek.
uk.)
ÁG
skedelmi
ia között
mpolgárok
schillingre be-
olgárok ausztriai
ntikár egyelőre
og kötni, amely-
ria exportálhat-
eket (textil, fém-
eket) az említett
fejég. Ez az ösz-
zmillió lejt tesz-
edelmi kapcsola-
ilyen alapon lesz
onatkozólag még
gyi államtitkár-
síteni. Valószínű
az új román de-
k mérvadó.
dában, vasárnap
g Hillel tartja az
ja meg a bevétel-
tott helyről szá-
t az osztrák kor-
szította a bevétel-
sére vonatkozó
hatalmas téma-
tatásra az Építő-
rnap fél 3, fél 5.
t. kedden, szerdán
el. Főszerepben
ny Gyula.

A londoni sajtókonferencián nagyszabású expozéban világították meg a cionista exekutívé tagjai a cionizmus aktuális helyzetét és problémáit

Az országfejlesztési terv, a palesztinai földkérdés és a küszöbön álló French-jelentés képezi ma a cionizmus legaktuálisabb és legfontosabb politikai kérdéseit

Brodetsky professzor politikai expozéja

London, március 4. Február 29-én nagy szabású sajtókonferencia volt a londoni cionista szervezet üléstermében. A konferenciát a cionista exekutívé hívta össze a közvéleménynek a cionizmus aktuális helyzetéről való felvilágosítása céljából. A sajtó képviselőit Berl Locker üdvözölte, rámutatván arra a fontos szerepre, amely a sajtóra hárul a helyes és igaz információk terjesztése tekintetében. Majd az exekutívé tagjai tartottak nagyszabású expozékot a cionizmus jelenlegi helyzetéről és aktuális problémáiról. Dr. Brodetsky professzor a politikai helyzetről, Neumann amerikai utjáról és legközelebbi teendőiről, Berl Locker pedig a szervezeti kérdésekről tartott referátumot.

Brodetsky professzor politikai expozéja

Az alábbiakban dr. S. Brodetsky professzor nagyszabású politikai expozéját ismertetjük:

— Az utóbbi hetekben — mondotta többek között — nagy izgalmat váltottak ki azok a hírek, amely egy arab-zsidó meg egyezésre irányuló kísérletről szóltak, Palesztinának arab és zsidó területre való felosztásával kapcsolatban. Az exekutívé kategórikusan kijelentette, hogy ezek a hírek megbízhatatlan forrásból származnak és nélkülöznek minden alapot és hogy az angol kormány tényezői is megcáfolták, mintha bármilyen tudomásuk is lenne ilyen javaslatokról és kísérletekről. A zsidó sajtó és a zsidó közvélemény egy része azonban ennek ellenére továbbra is olyan híreket lánsszított, mintha a kulisszák mögött készülnéne valami, mintha az exekutívé bizalmas tárgyalásokat folytatna ezekről a javaslatokról és így az a veszély fenyeget, hogy egy fait accompli elé akarják állítani a zsidó népet. Ez alkalommal ismételték és a legkategorikusabban kijelentem, hogy az exekutívé nem folytatott és nem is folytat semmilyen tárgyalásokat sem arab, vagy muzulmán egyénekkel, sem a mandátárius hatalommal ilyen vagy ehhez hasonló kérdésekben. Az exekutívé nem ismer olyan zsidó személyiséget, aki ilyen szerű tárgyalásokba bocsátkozott volna. A gyarmatügyi minisztérium pedig ma újra biztosította az exekutívét, hogy semmilyen tudomása nincs ilyen javaslatokról. Az exekutívé politikája annak a nyilatkozatnak az alapján áll, amelyet elműve tett a legutóbbi kongresszuson és nem áll módjában ettől a politikától eltérnie. Ennélfogva egészen természetes, hogy bármilyen javaslat jönne illetékes helyről az arab-zsidó viszonyokra vonatkozólag — azt haladéktalanul a mozgalom magasabb fórumai, nevezetesen a cionista Actions Committee és a Jewish Agency Administratív Committeeje elé kell terjesztenie az exekutívének. Miután figyelemreméltó helyről ilyen javaslatok nem jutottak az exekutívé tudomására, semmi ok és alap nincs arra, hogy ezzel az ügyvel kapcsolatban nyugtalanság uralkodjék a zsidó közvéleményben és mi a zsidó sajtóhoz appellálunk, hogy minden hatalmával minden lehetőt tegyen meg a zsidó közvélemény megnyugtására és a minden alapot nélkülöző szűköltelen izgatásoknak megszüntetésére.

Az országfejlesztés ügye

— Ami valóban fontos és jelenleg akut politikai problémánk, az az ország fejlesztési terv és a földkérdés, valamint az országfejlesztési igazgató jelentésének kérdése. A kormánytól nyert értesüléseink szerint French igazgató jelentésének második részén dolgozik most, amelyben végleges programot fog előterjeszteni az országfejlesztési munkálatokra vonatkozólag. Bár néhány héttel ezelőtt még azt az információt kaptuk, hogy ez a jelentés rövidesen elkészül, aligha fog erre egyhamar sor kerülni, mert a jelek szerint a földnélküli arabokra vonatkozó vizsgálatok még nem nyertek befejezést. Nem valószínűtlen tehát, hogy egy bizonyos idő fog még eltelni, amíg a Jewish Agency birtokosa kerül French igazgató mindkét jelentése. Az én palesztinai utazásom ezzel az ügyvel áll összefüggésben. Az 1931 júliusi kormány-nyilatkozat értelmében az országfejlesztési igazgató jelentését előbb a Jewish Agency és az arab exekutívé elé fogják terjeszteni, majd a zsidó és az arab véleményezéssel együtt a főkormányzó elé kerül a jelentés, innen pedig a főkormányzó megjelölésével együtt Londonba továbbítják az egész anyagot.

Jeruzsálembé utaznak az exekutívé tagjai és ott várják be a French-jelentést

— Erre való tekintettel szükségesnek tartom, hogy Jeruzsálemben legyenek abban az időben, amikor a jelentés megérkezik és amikor az a Jewish Agency képviselői tárgyalás alá veszik. Örömmel szolgál, hogy Farbstain is Palesztinában van és rövidesen E. Neumann is oda érkezik, hogy az exekutívé tagjainak többsége Palesztinában lesz, hogy részt vehessen a French-jelentés körüli tárgyalásokban. Námum Szokolov, a szervezet elnöke és az exekutívé többi tagjai természetesen Palesztinába fogják továbbítani nézetüket, továbbá abban az irányban is történetek előkészületek, hogy szükség esetén a Cionista Szervezet és a Jewish Agency magasabb szerveit is bevonjuk a tárgyalásokba. Természetesen ma még nem sejtetem, hogy mit hoz a French-jelentés és azokra az alarm-hírekre sem tértem ki, amelyek a jelentés első részével kapcsolatban szárnyra keltek, annál is inkább, mert ebből a jelentésből semmit sem láttunk.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

Szombaton, vasárnap 6-kor és 9-kor:
A FEHÉR LÓ!

Szombaton este 9 órakor van a Magyar Színházban a szezon legnagyobb szerű operettjének, a Fehér lónak a premierje. Hetek óta megfeszített munka folyik a színház színpadán és műhelyeiben, hogy a Fehér lovat londoni, berlini, bécsi, budapesti sikereihez méltóan hozza ki a színház. 1000 londoni, 500 berlini, 300 bécsi és 100 pesti előadás indokolják azt a várakozást, amellyel színház és közönség egyaránt a Fehér ló premierje elé néznek. A Fehér lónak hét sztár játszik. A Magyar Színház két új tagot szerződtetett csak a Fehér ló kedvéért: Keleti Arankát és Papp Ellát. A primadonna szerepet Neményi Lili játssza. Ihász Aladár rendezte a Fehér lovat, amely teljesen új díszletekkel, rengeteg új ruhával vonul be a Magyar Színházba szombaton este. A premier iránt megnyilvánuló óriási érdeklődés miatt a szombat esti előadás jegyei már elővételben csaknem elfogytak, de a pénztár természetesen már árusítja a vasárnap délutáni (6 óra) és esti előadás, valamint a hétfő és keddi előadások jegyeit is.

Vasárnap délután a legnépszerűbb magyar Operett: János Vitéz 3 órakor. Nagyon olcsó mozihelyárakkal. Jegyek ára: 40, 30, 20 és 10 lej.

A Magyar Színház heti műsora

Szombat este 9-kor: Fehér ló. (Az idei évad nagy, bomba operett-ujdonsága. Világ szenzáció! London, Páris, Berlin, Bécs, Budapest legnagyobb sikerű ujdonsága! Új díszletekkel, új jelmezekkel, a nézőtér és színpad összeszerelésével. Neményi Lili, Papp Ella, Keleti Aranka, Hegyesi Ica, Ihász, Tompa, Putnik, Selmezi, Leóvey,

Ami az országfejlesztési bizottság „zsidó tanácsait” illeti, 1931 augusztusában az exekutívé eltekintett ezeknek ki-nevezésétől, amikor egy olyan földtervényt vettek tervebe, amelyet mi sérelmesnek találtunk. Most, közvetlenül a French-jelentés előtt nem aktuális ez a kérdés, annál is inkább, mert az egész ügyet még alaposan meg kell tárgyalnunk a kormánnyal. Nem kevésbé mondhatom azt is, hogy ugy Jeruzsálemben, mint Londonban az egész idő alatt gondosan öröködni fogunk a zsidó érdekek fölött.

— Az exekutívé magatartása az ország fejlesztés és a törvényhozó testület kérdésében teljes mértékben megegyezik a kongresszus s a council instrukcióival és mi ugy Londonban, mint Jeruzsálemben ki is fejtettük azokat az alapelveket, amelyeket elengedhetetleneknek tartunk ezekben a kérdésekben.

Palesztina és az angol védővám

— Bizonyos károk származnak abból, hogy az angol alsóházban a vámkérdéssel és Palesztinával kapcsolatban elhangzott félreértésre adtak alkalmat. Tisztázni kívánom azt, hogy Palesztinának a legmagasabb preferenciális vámkedvezménynek területe való beiktatásának kérdését a megszavazott vámtörvény csupán olyképpen szabályozza, hogy a vámtörvény felhatalmazza a kormányt, hogy egy külön rendelkezés útján mandátárius országokat is bevonjon abba a területbe, amely mentesítve van a behozatali vámtól, ha ezt kívánatosnak tartja. A vámtörvényt most szavazták meg és abban egy ilyen felhatalmazási klauzula van. A gyarmatügyi miniszter, mint tudjuk, mindent elkövet, hogy Palesztina is bekerüljön ennek a kedvezménynek a szférájába, de különböző jogi természetű megfontolások komplikálják ezt. A kormány láthatólag teljes tudatában van annak, hogy a preferenciális vámkedvezmény kiterjesztése Palesztina lakosságának minden részére igen hasznos lesz és így momentán nem marad más számunkra, mint hogy bevárjuk a dolgok további fejleményeit. Hogy mikorra várható ennek a kérdésnek az eldöntése, erről, sajnos, még nem mondhatok semmilyen pozitívumot.

Réthely föllépe. Premierbérlet: 23 szám. Sorozatszám: 150.)
Vasárnap d. e. 11-kor: Mozi-matiné 10 és 20 lejes helyárakkal.

Vasárnap d. u. 3-kor: János vitéz. (Nagyon olcsó mozihelyárakkal, jegyek ára: 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám: 151.)

Vasárnap d. u. 6-kor: Fehér ló. (Ujdonság 2-odszor. Rendes helyárak. Sorozatszám: 152.)

Vasárnap este 9-kor: Fehér ló. (Ujdonság 3-adszor. Bérletszűnet. Sorozatszám: 153.)

Hétfőn este 9-kor: Fehér ló. (Ujdonság 4-edszer. Napibérlet 24 sz. B. Sorozatszám: 154.)

Kedden este 9-kor: Fehér ló. (Ujdonság 5-ödször. Napibérlet 25. A. Sorozatszám: 155.)

A Clujj Román Opera műsora

Szombat, március hó 5: Timisoaran: Faust és Valpurghis éjszaka.
Vasárnap, március hó 6: Timisoaran: (délután) Tosca, (este): Traviata.
Hétfő, március hó 7: Aradon: Ernani.
Kedd, március hó 8: Aradon: Faust és Valpurghis éjszaka.
Szerda, március hó 10: Aradon: Traviata.
Csütörtök, március hó 10: Déván: Tosca.
Péntek, március hó 11: Clujon: Aida (N. Apostolescu és Tzico vendégjátékával.)

ASTRA Mozgó műsora

Szombaton, vasárnap, hétfőn:
A román-magyar filmpár első filmje románul. A szerelem szava. Emma Romano, A. Lupescu, P. Constantin. A budapesti operai kórus közreműködésével. Nagyon fontos művészeti esemény.

CORSO-MOZGO műsora

Szombat d. u. 8, 5, 7, 9 órakor:
Vasárnap d. u. 8, 5, 7, 9 órakor:
Dina Gralla legújabb hangosfilmje: Velencei kaland. (Libesexpress-. Rencelci kaland. (Libesexpress). Rendezte: Robert Wiene. Diana Gralla és Georg Alexander vidám zenés hangosfilmje minden várakozáson felüli mértékben sikerült. Az erdélyi mozikkal és a film valóságos szen-

zációja. Josef Schmiedtnek, a berlini állami opera hírneves tenoristájának hangja először csendül fel a vásznon a Velencei kalandban, amely egy csapásra ismertté fogja tenni az erdélyi közönség előtt.

Vasárnap d. e. 11 órakor matiné: Monte Cristo kalandja.

SELECT-MOZGO műsora

Szombat 8, 5, 7 és 9 órakor:
Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor:
Lebegő szűz, elsőrangú hangos szalonvígjáték, német párbeszédekkel, főszerepekben: Dina Gralla-Frih, Schultz-Szöke szakáll.

Szinkör-Mozgó műsora

Szombat délután 3, 5 és 7 órakor nagy ketős műsor.
I. Párisi szerelem, apacs történet 7 felvonásban, a főszerepben: Clara Bow. II. Marokkói kávéház, egy kalandor és egy bártáncos nő szerelmi története, hangos, énekes, táncos filmmatrakció 8 felvonásban, a főszerepben Fifi Dorsay és Harold Murray. Helyárak: Földszinti ülőhely 20 lej, erdélyülés 10 lej.
Vasárnap d. e. 11 órakor Mozmatiné. 20 és 10 lejes helyárakkal.

APRÓ HIRDETESEK

ÉRTESETÉS

Elvállalom kézimunkáknak montirozását, régi keretek aranyozását és javítását, Esténként állandó kiállítás. Somlyai aranyozó, Str. Iuliu Maniu.

Házfeladás. A Str. Filipescu (Szentléle u.) 1. szám alatti és a Str. Calugárlon (Kisszamos u.) 6. szám alatti ház előnyös feltételekkel eladó. Érdeklődők forduljanak a Kereskedelmi Hitelintézet Rt. Igazgatóságához, P. Unirii 20.

Kelengyék készítése, gobelinvarrás, gép- és kézhímzés, montirozás, elonyomtatás, csipkebevarrás, filéfüggönyök, terítők olcsón és szépen Fisch Böske kézimunkaszalonjában Cluj, Str. Gh. Baritau (v. Malom ucca) 16. szám.

Megnősíteném 26 éves jömegejelenésű öcsémet, speciális ékszer munkás, kinek havi keresete cca 10—15.000 lej. Keresek olyan nőt, kinek meglehetősen hozománya van. Megkereséseket „Europele” Gherla postafiók.

Intelligens talmudban jártas 26—30 éves vagyonmentes fiatal ember Erdély egyik legvirágzóbb városában jómódú családba, üzletbe benősülhet. „Karakter” jellegre a kiadóba.

Ödön jól vagyunk, Ilus.

Kiadó különbejáratu butorozott szoba 600 lejért. Lázár, Reg. Ferdinand 59, I. emelet.

A Clujj zsidó tanoncotthonban több 14 éves, legalább 4 elemű végzett román állampolgársággal rendelkező fiu nyert felvételt. Felvételi feltételek azonosak az állami otthonok feltételeivel. A szükséges aktákkal ellátott kérvényeket március 31-ig nem árva fiuk is beadhatják az otthon igazgatóságánál, Str. Paris 36 sz. alatt.

Nagy Wertheim kasszát megvételre keresek. Lázár, Reg. Ferdinand 59.

Előkelő nagyvállalat főtisztviselője nőszűlne. Igénye: 17—22 éves orthodox családból való szép, csinos leány megfelelő hozománnyal. Hozzáértő leveleiket kéri „Sidach” jellegre. Cluj, Post restant.

Sürgösen eladó családi okok miatt 350 ezer lejért vidéki állomásnál, Nagyvárád —Kolozsvár között, fűszerüzlet, korecsma és fetelep. Érdeklődni Ungár Lipót Huedin.

Üzlethelyiségek kiadók május 1-re, volt Széchenyi tér 40 sz. (Babos palota). Hármester.

Tanulónak felvétetik azonnal izraelita fiu. Szombaton zárva. Grünfeld textildivatruház, Cluj, Piata Mihai Viteazul 39 szám.

HIR

— Meghalt Schönbo volt monarchia leggye-
Bécsből jelentik: Schö-
volt monarchia leggye-
sztrák fővárosban meg-
nak, amelynek egy re-
területe 726 ezer kat-
Ezenfelül számos nap-
volt egyedüli tulajdonc-

— Harminc év múlt-
egykor fegyencet. E-
Jean Brabant lillei és
évvél ezelőtt rablógyl-
ba deportáltak és életf-
bését az ottani fegy-
volna eltöltenie. Braba-
megszökött és Venezu-
katonai szabó lett. Itt
zett, amellyel most, ha-
tény után, vissza akar
francia határon fell-
fegyencet, letartóztat-
szállították Guyanába.

— Elzárásra ítélték
gármestert. Bécsből je-
esküdtbírósg most ité-
vezetője, köztük a polg-
tes polgármester fölöt-
ros pénzén fegyverke-
kos fegyverraktárt ren-
házán. Ezenkívül külö-
tek fel ellenük. Weinh-
kéthónapi börtönre, a
hatot tizennégy napig
tiz hónapi börtönig
ítélték. Az elítélteket
párt kizárta tagjai sor-

— Reklamációs és
az államásokon. Buda-
vasut vezérigazgató-
hogy az államásokon,
járaánál és egyáltalán
szolgálati szervnél s-
nek el, hogy az utazó-
tót javaslatait és meg-
dobhassa. A rendelet
belül elintézik a paná-
a választ a panaszosa-

— Negyvenháromez-
tént Észak-Amerikában
Newyorkból jelentik
össze az Egyesült All-
ügyi statisztikáját, am-
z és Észak-Amerikában
kedik, 1931-ben sokk-
gyilkosság történt, m-
Egyesült Államok terü-
43.000 gyilkosság és
tént az 1930. évi 12.0-
100.000 rablótámadás-
közülbelül egymillió tö-
Érdekes Newyork vá-
tisztikája is. Newyork
a gangsterek harcában
48 detektív és 248 gan-
egymás közötti és a ren-
cából származó közvet-
zás, gyujtogatás, stb.)
dollárra rug. Különbö-
120 millió dollárt fiz-
azért, hogy meg ne
védjék őket. A jöls-
bandák száma az 193-
szaporodott, a rendő-
amely nyilvántartja,
fogja a gangstereket.

— Tizennyolc letart-
nap Kolozsváron. A
magánforrásból értes-
nulla ifjumunkások a
állam ellen iggzató
osztására készülnek.
tíveji nagyobb rend-
tartottak a külterki
nyolec letartóztatást f-
tartóztatottakat a sz-
de a nap folyamán
helyeztek közülük. A
hallgatása folyik.

Tüzifa, Szé

FISCH

Telefon

HIREK

Meghalt Schönborn Károly gróf, a monarchia leggazdagabb embere. Bécsből jelentik: Schönborn Károly gróf, a volt monarchia leggazdagabb embere az osztrák fővárosban meghalt. Uradalmai- nek amelynek egy részét kisajátították, értéke 726 ezer katasztrális hold volt. Ezenfelül számos nagy iparvállalatnak volt egyedüli tulajdonosa.

Harmic év múltán is felismerik az egykori fegyencet. Párisból jelentik: Jean Brabant lillei szabómestert harminc évvel ezelőtt rablógylökkossáért Guyanába deportálták és életfogytig tartó büntetését az ottani fegyencetelenen kellett volna eltöltenie. Brabant öt évvel később megszökött és Venezuelába ment, ahol katonai szabó lett. Itt kis vagyont szerzett, amellyel most, harminc évvel a büntetés után, vissza akart térni hazájába. A francia határon felismerték az egykori fegyencet, letartóztatták és most visszaillesztették Guyanába.

Elzárásra ítélték a Schwechati polgármestert. Bécsből jelentik: A schwechati esküdtörvényszék most ítélkezett a város tiz vezetője, köztük a polgármester és helyettes polgármester fölött, mert ezek a város pénzén fegyvereket vásároltak és titkos fegyverraktárt rendeztek be a városban. Ezenkívül külön panamák is merültek fel ellenük. Weinhofer polgármestert ténylegesen börtönre, a többi vádlott közül hatot tízennégy napra szigorított fogháztól tíz hónapi börtönig terjedő büntetésre ítélték. Az elítélteket a szociáldemokrata párt kizárta tagjai sorából.

Reklamációs és javaslat szekrények az államásokon. Bukarestből jelentik: A román vezérigazgatósága elhatározta, hogy az államásokon, üzletvezetőségek bejuttatásánál és egyáltalán minden vasúti közlekedési szervnél szekrényeket helyeznek el, hogy az utazóközönség panaszait, öt javaslatait és megjegyzéseit oda beadhassák. A rendelet igéri, hogy 24 órán belül elintézik a panaszokat és megadják a választ a panaszoknak.

Negyvenháromezer gyilkosság történt Észak-Amerikában a múlt évben. Newyorkból jelentik: Most állították össze az Egyesült Államok múltévi bűnügyi statisztikáját, amely szerint a bűnözők Észak-Amerikában rohamosan növekedtek, 1931-ben sokkal több betörés és gyilkosság történt, mint 1930-ban. Az Egyesült Államok területén a múlt évben 48.000 gyilkosság és 700.000 rablás történt az 1930. évi 12.000 gyilkossággal és 100.000 rablótámadással szemben. Betörés körülbelül egymillió történt a múlt évben. Érdekes Newyork város rendőrségi statisztikája is. Newyorkban a rendőrök és a gangsterek harcában elesett 196 rendőr, 46 detektív és 248 gangster. A gangsterek egymásközötti és a rendőrséggel való harcából származó közvetlen kár (törés, zúzás, gyújtogatás, stb.) összege 300 millió dollárra rug. Különböző newyorki bankok 120 millió dollárt fizettek a banditáknak azért, hogy meg ne támadják, illetőleg védjék őket. A jólszervezett gangsterbandák száma az 1930. évi 58-ról 75-ra szaporodott, a rendőri jelentés szerint, amely nyilvántartja, csak éppen el nem fogja a gangstereket.

Tizenyolc letartóztatás történt tegnap Kolozsváron. A sziguranca tegnap magánforrásból értesült, hogy kommunista ifjúságok a külvárosi részeken állam ellen iggzató röpcédulák szétosztására készülnek. A sziguranca detektívjei nagyobb rendőrséggel razzitát tartottak a külterületi részeken és tizenyolc letartóztatást fogantatosított. A letartóztatottakat a sziguranca kisérték, de a nap folyamán többet szabadlábra helyeztek közülük. A letartóztatottak kihallgatása folyik.

Több mint 14 égett román kő fiu nyerhet az azonosak az l. A szükséges beket március beadhatják az r. Paris 36 sz.

át megvétele mand 59.

főtisztviselője éves orthodox os leány megártatózó leve- Cluj, Post

kok miatt 350 ál, Nagyvárad izlet, koresma Ungár Lipót

ájus 1-re, volt palota). Ház- onnal izraelita ünfeld textil- Mihai Viteazul

A spanyol kormány speciális bizottságot küld a Balkánra, hogy köszöntse a szefárd zsidó hitközségeket

Madrid, március 4. Dr. Fernando, a spanyol közoktatásiügyi miniszter a napokban rendkívül érdekes kijelentést tett egy diákgyűlésen. Többek között azt mondotta, hogy a spanyol kormány egy intellektuelekből álló bizottságot szándékszik alakítani azzal a céllal,

hogy a bizottság felkeresse a balkáni országok összes szefárd-zsidó hitközségeit és elöttük, mint az 1492. évi inkvizíció által Spanyolországból kiűzött zsidók leszármazottjait, kifejezésre juttassa az új Spanyolország jóindulatát és igaz barátságát.

Az átszervezett finn kormány kesztyűs kézzel akarja leszerelni a lappó-mozgalmat

Az új kormány két belügyminisztere van, egyikük a lappó-mozgalmat rokonszenvezik

London, március 4. A finn kormány újjaalakult. A lemondott miniszterek helyeit betöltötték. Ugy látszik, irányadó tényezők tartózkodnak olyan intézkedések igénybevételétől, amelyek összecsapást idéznének elő a lappó-mozgalom részesei és a kormánycsapatok között. Számolni kell azzal, hogy a lázadás kiküzdésére ilyen körülmények között hosszabb időt fog igénybevenni.

A politikai helyzet egyre bonyolódottabb.

A kormányt úgy egészítették ki, hogy az országnak most két belügyminisztere van. Egyikük a lappó-mozgalom részeseivel rokonszenvezik.

A Times svéd határvidéki távirata szerint a lappók nem vették figyelembe fegyvereik beszolgáltatására és a hazatérésre irányuló elnöki felhívást. Kétségtelen, hogy a mozgalmat csak hosszabb idő elteltével lehet majd likvidálni, miután a kormány kesztyűs kézzel akar bánni a lázadókkal.

Bretan Miklós a „Cristal-Palace“-ba szerződött. Miután a kiváló énekes-főrendező, operai konfliktusát még mindig nem tudta elintézni, elfogadta a Szentegyház uccai „Cristal-Palace“ variete ajánlatát, amelynek értelmében március 5-től kezdve minden este a műsor keretében saját zongorakísérete mellett Ady, Petőfi, Goga, Heine verseire komponált dalait énekl. Az „Esticsillag“ szerzője reméli, hogy e kis színpadon is nagy sikereit lesznek és kéri a kolozsvári közönséget, támogassa e művészi munkájában.

Házasság. Izsák Mancsi és Ganz Andor Cluj, folyó hó 1-én tartották esküvőjüket Párisban. (Minden külön értesítés helyett.)

A kolozsvári orvosszövetség 1932 március 5-én fél 6 órakor a belgyógyászati klinika előadótermében ülést tart a következő programmal: 1. Prof. Hatiegan: A Hausman-féle daganat egy esete. 2. Prof. Teposu, dr. Danicio és dr. Popa: Hirtelen halál a mellékvese tbc.-a következtében. 3. Dr. Gavrilă: Difteria szérumkezelése. 4. Dr. Vancea: Beteg bemutatások. 5. Kernbach: Az emberölés egy esete, a nyak átmetésével.

GYENGE csontuaknak: Jemált a megváltás.

Amerikában a fogyasztásnak csak egy tizedrésze esik a farmerekre. Amerikai számítások szerint az Egyesült Államokban, ahol a lakosságának 22 százaléka él mezőgazdaságból, az ipari termelésnek egytizedrészét fogyasztják a farmerek. Ennek a rétegnek fogyasztó ereje 1930-ban hatmilliárd dollárra hanyatlott, ami a kézbeli fogyasztó erőnek körülbelül a fele. Ez az összeg, bár az Egyesült Államok ipari termelésének mindössze egytizedrészét érinti, természetesen mégis befolyásolja az amerikai ipar virágzását, de kétségtelen, hogy a mezőgazdasági árak sokkalta nagyobb mértékben függenek az árszintől, mint az ipariak attól, hogy a mezőgazdasági árszint mint alakul. Amerikában általában tulbecsülik a világpiacnak az amerikai terményárakra gyakorolt befolyását, de az európai kereslet élénkítésétől mégis az amerikai terményárak megjavulását várják, ami természetesen nem lenne közömbös az iparra sem. De hangsúlyozzák, hogy a javulásnak mégis az iparon keresztül kell a gazdasági életben jelentkeznie. — Nálunk hasonló természetű számításokat eddig nem igen végeztek. Itt mindenestre nagyobb a mezőgazdaság befolyása az általános gazdasági helyzetre, bár a mezőgazdasági nép fogyasztó ereje jóval kisebb lévén a többi keresőkénél, a fogyasztás tekintetében nálunk is a kisebb részt jelenti a mezőgazdaságból élő nép. Az ország ipari termeléséből és ipari behozatalából az őstermelő népre aligha esik több annak egyharmadrészénél, de esetleg ennél is kevesebb.

Megtalálták Jack London vitorlás-hajóját. Londonból jelentik: Az Uj-Hebridák egyik korallzátonyánál rátaláltak Jack London vitorlására, amelyen a nagy író a Déli-tengeren utazott s amely sokszor szerepel regényeiben.

Fuzionálnak a görög nagybankok. Londonból jelentik: Az Evening News távirata szerint a görög nagybankok között fuziózás tárgyalások folynak. Hárommilliárd drachma alaptőkével fog a mammuth-pénzüntézet megalakulni.

Készül a jövő évi osztrák költségvetés. Bécsből jelentik: A jövő évi osztrák költségvetés összeállítása most van folyamatban. A kiadásokat 1900 millió sillingre csökkentették, de még így sincs biztosítva az államháztartás egyensúlya. Emiatt költségessé válik a szövetségi hadsereg költségvetésében újabb törléseket eszközölni s ismételtlen leszállítani a köztisztviselők illetményeit.

Hitler letagadja a multját. Berlinből jelentik: Hitler 40 ezer nemzeti szocialista előtt beszédet tartott, amelyben hangoztatta, hogy sohasem volt fordalmár és rendbontó, tehát igénye lehet az elnökjelöltségre.

A német és francia miniszterelnökök tanácskozásai a nagykövettekkel. Párisból jelentik: Tardieu kihallgatáson fogadta Francois Poncet berlini francia nagykövetet, aki a megbeszélés után visszautazott állomáshelyére. — Hoesch párizsi német nagykövetet Brüning kancellár Berlinbe rendelte jelentéstételre. Hoesch elutazott s reggelre a német birodalmi fővárosban lesz.

Nehéz székelésben szenvedők, akiknek az agyvérteződés, a fejfájás és szivdobogás, az emésztési zavarok és különösen a végbélbajok teszik az életet nehezzé, igranak reggel és este egyegy pohár természetes „Ferenc József“ keserűvizet. Klinikai vezető orvosok igazolják, hogy a Ferenc József víz műtétek előtti és utáni időszakokban is nagyértékű hashajtónak bizonyul. A Ferenc József keserűviz gyógyszerüzletekben, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

Hányan nem tudnak Clujon románul, pedig most játszi könnyedséggel, három hónap alatt megtanulhatják a nyelvet, legpraktikusabb módussal. Leonard Paukerow ismert újságíró március 10-én többszöri felkérésnek engedve, kurzust nyit. Közlelebbit: Színház irodába, Fötér, (autóbusz megállónál).

Dunakonföderáció. — Németország bevonásával. Bécsből jelentik: A nagy német párt mai értekezletén Schürff volt miniszter beszédében a dunai gazdasági közösség mellett foglalt állást, de szükségesnek tartja Németország bevonását is a közösségbe.

NAPRÓL NAPRA

Németország pénteken lejáró 100 millió dolláros kölcsönét 3 hónappal meghosszabbították azzal a feltétellel, hogy a kölcsön 10 százalékát azonnal törleszteni kell. A kölcsönben egyenlő arányban vettek részt a newyorki Federal Reserve Bank, a Banque de France, az Angol Bank és a bazeli Nemzetközi Fizetések Bankja.

A múlt év végén a világon 64 ezer mozgófényképszínház működött. A mozikk száma egy év alatt kétezerrel szaporodott. Az Egyesült Államokban a mozikk száma 22 ezer s ezek közül 13 ezerben adnak élő hangosfilmet.

Az orosz külkereskedelmi képviselőt egyik lépzigi nyomdávalalatt javára 175 ezer marka fizetésére kötelezték. A per könyvrendelések miatt keletkezett, amelyket elkészültük után a vállalat ki akart szállítani szovjetterületre, de az orosz hatóságok a művek csak néhány példányára adtak importengedélyt.

A római futballszövetség az olimpiai komité kívánságára elhatározta, hogy tavaszi nemzetközi és városközi mérkőzéseinek jövedelmeiből fogja fedezni a losangelesi olimpiászra küldendő olasz olimpiakonok költségeit.

Beavatott helyről származó értesülések szerint az angol kincstár szándékosan tömeges dollár- és frankvásárlással meg akarja akadályozni a font további emelkedését azon célból, hogy a kiviteli kereskedelem a végsőkig kihasználhassa az alacsonyabb fontárfolyam nyújtotta előnyöket. Pénzügyi körökben elégtétellel állapítják meg, hogy Anglia félénél rövidebb időn belül újra ura lett a helyzetnek s már képes arra, hogy bejárati terminusok előtt visszafizesse idegen jegybankoktól rövidlejáratra igényelt kölcsönait.

Primăria Municipiului Cluj. Nr. 2470—1932.

ANUNT

Municipiul Cluj publică concurs pentru ocuparea a 18 posturi de pazitori de câmp, incredintati cu paza hotarului orasului, pe timp de un an incepand dela 1. Aprilie 1932, până la 31 Martie 1933.

Retributia pazitorilor de câmp o sta bileste proprietarii de pământ interesati si se va plăti de Primăria Municipiului pazitorilor conditionat, adeca numai in măsura vârsărei cotelor de câtre proprietari.

Reflectantii la aceste posturi isi vor inainta cererile impreună cu actele necesare cel mai târziu până la 16 Martie 1932, la Registratura generală a Primăriei, neluându-se in considerare cererile intrate după aceasta dată.

Pentru efectuarea alegerei pazitorilor de câmp, proprietarii de pământ din hotarul orasului, precum si concurentii sunt convocati pe ziua de 20 Martie 1932, orele 10 a. m., in sala de sedinta a Primăriei.

Cluj, la 23 Februarie 1932.

Primăria Municipiului Cluj.

IV'DAM SAFOK

Arisztid hosszasan korcsolyázik, mig végül is betörök alatta a jég. Néhány perces kapálódzás után kimászik a tóból, az általa ütött léken. Hangosan felsóhajt:

— Hála neked, óh arisztokraták istene, hogy itt volt ez a lék. Vajjon, ha nem lett volna, akkor, hogy másztam volna ki...

A skót bélyegét vásárol és felragasztja egyenként őket a levelekre. Közben leszakít egy kis darab papírt, megnevesíti a nyelvével és odateszi az ámuló kiszolgáló elé: — Tegye el magának, fiam. Jó lesz bélyegét ragasztani...

UJ KELET Legújabb hírek

Cuza összeveszett a kamatellenes liga elnökével, aki nem volt hajlandó elismerni, hogy az uzorát a zsidók találták ki

„Az én megyémben is vannak uzorák” — mondotta Isac képviselő, pedig nem is laknak benne zsidók

Fischer József interpellációt jelentett be a máramarosi gyűlések betiltása miatt

Bucuresti-Bukarest, március 4. A kamarában Mircea Djuvara a jegyzőkönyvhöz szól hozzát és válaszolt Goiceanu lupista egyik csütörtöki kijelentésére, amely szerint a liberális párt a konverzió ellen van. A liberálisok már 1928-ban, amikor a krízis megkezdődött, a legélesebb harcot hirdették az uzorakamatok ellen.

Argetoianu pénzügyminiszter hivatkozással arra, hogy a végrehajtások felfüggesztéséről szóló törvény március 15-én lejár és addig a javaslatot minden körülmények között meg kell szavazni, kéri az egyes szónokokat, hogy lehetőleg rövidre szabják felszólalásaikat. A közvélemény igaztalan várja a törvényt, annak kétsédelme miatt nagy izgalom uralkodik s egyesek bűnös agitációval szerteszét az országban izgatják a népet a legkülönbözőbb hírek terjesztése útján. Az általános vitát kedden szükséges volna befejezni, hogy szerdán átterhessenek a szakaszokénti tárgyalásra.

Sassu Pucerea kormánypartí javasolja, hogy egy beszéd maximális idejét 30 percben állapítsák meg. Argetoianu hozzá járul a javaslatához. Hozzátéve, hogy jó volna, ha minden párt részéről egy szónok szólna hozzá a kérdéshez.

A kamara elfogadja a javaslatot és az interpellációkat is elhalasztja szombatra.

A szociáldemokratáknak kell a konverzió, de nem úgy, ahogy a kormány akarja

A konverziós javaslatot elsőnek Rozgovanu szociáldemokrata képviselő szól hozzá. A szocialista párt mindig híve volt a konverzióknak, de a kormány tervezetét nem találja kielégítőnek. A törvény szerinte félrevezeti a paraszttömegeket és hosszas rabságra juttatja azokat. A parasztek testvérei a munkásoknak, ők is a proletárok nagy családjába tartoznak és ezért a szociáldemokrata párt mindig a mezőgazdasági adósságok rendezése mellett állott. A kormány azonban inkább akar segíteni a bankokon és ezek jövőjét félti. A bankok terheit és ügyeit nem lehet az egész ország vállára áthárítani, annál kevésbé, mert már eddig is elég sokat kerestek a magas kamatokon. Hol van az a rengeteg megtakarított milliárd, amelyet a parasztság és a munkások erőfeszítése termelt. Nem érti a népbankok és a szövetségek részére adott kedvezményt sem. Ezután különböző módosításokat terjesztett elő a törvény kiszélesítésére.

A kamatellenes liga elnöke ki akarja beszélni a két órát

Isac a kamatellenes liga szónoka következt ezután, Pompei elnök közli vele, hogy csak harminc percig beszélhet, ő azonban ragaszkodik a házasbályok szerinti két órás beszédjoghoz, amire az elnök kijelenti, hogy harminc perc mulva megvonja tőle a sőt.

Isac széles elméleti alapon foglalkozik a krízissel, amely a tulhajtott iparosítás következtében állott elő. A mezőgazdasági termékek mindenütt elértéktelenedtek. A román nemzet mindig fellázadt, amikor elnyomták. Jött Károly király, mondja és a nagy kamatok karjaiból kiragadta a népet. A nagy nyomorúság miatt általánossá vált a szegénység és a betegségek és a tüdővész óriási mértékben szedik áldozataikat. Több gazdának egy esélye van. Így nem lehet gazdálkodni. Ezzel szemben az állam 30-40.000 lejes szinekurákat fizet.

Trifu cuzista: Ne feledkezzék meg a zsidókról.

Isac: Az uzorsa nem speciális zsidó termék. Az én megyémben nincsenek zsidók, mégis van uzorsa.

Cuza: A zsidóktól tanulták. Goiceanu lupista: Az uzorsa nem ismer nemzeti különbséget.

Isac: Ismerek olyan keresztény bankot, amely 5000 lejlel kezdte és most 35 millió alapítókéje van. Adtak földet a parasztnak, de nem adtak nekik olcsó hitelt.

Cuza reprodukálhatatlan szidalmakkal illeti Isacot, aki nem hagyja magát befolyásolni és tovább beszél.

Ezután foglalkozik a kiviteli prémiummal, amelyből a parasztek semmiféle hasznot nem élveznek. A szegény nép nyomorog és ezzel szemben Fálcoianut a hivatalos lap igazgatóját, aki 54 milliót sikkasztott el, csak öt évre ítélték el. Az ország lakosságának egy része tulzot luxusban dözöl.

Az elnök meg akarja vonni Isacot a szót, miután a harminc perc letelt, ő azonban ragaszkodik, hogy tovább beszéljen és végül is kiderítség, hogy az egész beszédet elmondhassa. Körülbelül két és fél órát beszélt.

Az interpelláció bejelentése során Fischer József zsidópartí képviselő a következő bejelentést tette:

A Zsidó Párt máramarosi szervezete a

törvényes előírás szerint bejelentette a párt ülését Máramarosszigeten február 16-ra és Felsővisón február 17-re. Bejelentettük, hogy ezeken az üléseken kivülem Landau képviselő ur is részt fog venni. A legnagyobb rendben tettük meg a bejelentéseket, ennek ellenére azokat mégis betiltották minden indokolás nélkül. A betiltás az alkotmány ötödik szakaszával ellenkezik, ennek alapján táviratot küldtem a miniszter urnak, ismét minden eredmény nélkül. Nemcsak a gyűléseket tiltották be, hanem ismét csak az alkotmány figyelmen kívül hagyásával megakadályozták bennünket abban, hogy választóinkkal a megyében felvehessük az érintkezést. Felsővisón lakásom ajtaja elé, ahol vendégül fogadtak, két csendőrt állítottak és ezek senkit sem engedtek be, akik velem beszélni akartak. Ez az intézkedés a képviselői immunitást is sérti.

Fischer József rámutatott arra, hogy ugyanezen időben antiszemita agitáció leple alatt szélsőséges bolsevista tanokat hirdető egyének járják be a megyét a hatóságok szemelátára. Az ügyben interpellációt jelent be és kéri annak mielőbbi napirendre tűzését.

A gyáriparosok legalább háromszázmillió lejt kívánnak maguknak a 150 millió frankos francia kölcsönből

Bucuresti-Bukarest, március 4. Az Ugr a Romániai Gyáriparosok Szövetségének egy delegációja fog a napokban megjelenni Argetoianu pénzügyminiszternél és kéri fogja, hogy a 150 millió frankos kölcsönből legalább háromszázmillió lejt fordítsanak az állami szállítók törlesztésére. Busila, az Ugr elnöke szemé-

lyesen fogja felkeresni Argetoianut és ki fogja fejteni előtte, hogy nem vállalhat továbbra is százmillió állami szállításokat, miután eddigi szállításai ellenértékét sem kapja meg és kéri fogja, hogy a külföldi kölcsön egy részét fordítsák a szállítók követeléseinek kiegyenlítésére.

Uj személyiségekből álló kormány fogja felváltani a Jorga-kabinetet

Bucuresti-Bukarest, március 4. Politikai körökben erősen tartja magát az a hír, hogy a parlament bezárása után kormányváltás lesz és pedig egy másik személyiségekből álló kormány következne. A Lupta szerint az ellenzéki pártok a legélesebben ellene vannak egy

ilyen alakulásnak mégha a személyi kormány csak av álasztások levezetésére alakulnak is. Az ellenzéki pártok előreláthatólag kivonulnának a parlamentből és a személyi kormány által levezetett választásokon nem vennének részt.

Két berlini zsidó család a halálba menekült a nyomor elől

Berlin, március 4. A rettenetes nyomor újra két berlini zsidó családot kergetett a halál örvényébe. Néhány nappal ezelőtt Max Kauffmann nevű kereskedő és felesége lakásukban gázmérgezéssel vetettek véget az életüknek. Hátrahagyott leveleikben azt írják, hogy a gazdasági helyzetük nyomorúsága olyan méreteket öltött, hogy már csak a halálban látták egyetlen kivezető utat a maguk számára.

Tegnap egy Lessersohn nevű 72 éves ingatlanügynök, 62 éves feleségével és 43 éves férjzett leányával egyetemben ugyancsak gázzal mérgezte meg magát. A Lessersohn család is a gazdasági nyomor kergette az öngyilkosságra. Az orvosok remélik, hogy Lessersohnné és leányát meg fogják tudni menteni az életnek Lessersohn életbenmaradásához azonban semmi remény nincs.

Kétezer lejt lesz a minimális, 120.000 lejt a maximális taxája az italmérsi engedélyeknek

Bucuresti-Bukarest, március 4. A szeszmonopóliumról szóló törvény 222-ik cikkébe értelmében minden szeszfinomító tartozik működési engedélyt kéri a monopóliumhivataltól. Ennek az engedélynek ára a bort ipari célokra feldolgozó szeszgyáraknál kétezer lejt, likőr és konyakgyáraknál ezer lejt, kazán és desztillálóknál 500 lejt. Az italmérsi engedélyk taxája 1000 lélekszámig terjedő községekben évi 2000, ennél nagyobb községekben évi 3000 lejt. Ha a kérdéses italmérsi engedély csak bort és sört árulnak, akkor a fenti összegnek fele fizetendő. Városokban az üzletbér szerint vetik ki az italmérsi engedély taxáját. Tízezer lejt évi bérösszeg mellett évi 4000, 10.000-120.000-ig terjedő bérnél évi 6000, 30.000 és 40.000 lejt közötti bérnél évi 8000, 40.000 és 60.000 lejt közötti bérnél 15.000, 60.000 és 80.000 lejt közötti bérnél 20.000, 80.000 és 100.000 közötti bérnél 25.000, 100.000 és 150.000 közötti bérnél 32.000, 150.000 és 200.000 lejt közötti bérnél 40.000, 200.000 és 300.000 közötti bérnél 52.000, 300.000 és 400.000 lejes évi bérnél 60.000 lejt. A maximális italmérsi taxa évi 120.000 lejt. A desztilláló üzemek ha korlátolt mértékben árusítanak is, akkor megyeszékhelyeknek 20.000, nem megyeszékhelyeknek 15.000, falvakban 7500 lejt fizetnek. A csak sört és bort feldolgozó desztillálóknál a fenti összeg egyharmada a taxa. Az összes díjak negyedévenként fizetendők.

Hogyan fog működni a kompenzációs pénztár

Bucuresti-Bukarest, március 4. A Nemzeti Bank hivatalosan közli, hogy a Monetor Official február 29-i számában megjelent és a kompenzációs pénztár felállításáról szóló törvény értelmében csak olyan fizetések tartoznak a kompenzációs pénztárhoz, amelyeket román alattvalók kötelesek teljesíteni magyarországi és ausztriai lakosokkal szemben és amelyeket feltétlenül a Nemzeti Bank mellett működő kompenzációs pénztár útján kell teljesíteni. A nem Magyarországon és Ausztriában lakók részére a kifizetéseket minden megszorítás nélkül lehet eszközölni épp úgy, mint eddig. A devizakereskedelem egyébként teljesen szabád.

Sem a rendes, sem a rendkívüli költségvetésre nem tud inkasszálni az állam

Bucuresti-Bukarest, március 4. A rendes költségvetés február havi bevételei 936 millió lejt, míg a rendkívüli költségvetés bevételei 31 millió lejt tesznek ki. A multévi költségvetés terhére 225 millió lejt folyt be. Március hónapra a pénzügyminisztérium nem ad ki más fizetési utalványokat, csakis a tisztviselői fizetésekre, a személyi kiadásokra, különböző hivatalok által elfoglalt helyiségek bérleti díjában, a diplomáciai költségek fedezésére, olyan szállítási kifizetésekre, amelyek szerződéseken alapulnak, maximálisan 2 millió 205 millió lejt értékben.

ITALOKAT

u. m. asztali, valamint különleges: Delevar, Rizling, Muskotály borokat. Árak már 6.50 lejnél kezdődnek. Továbbá a szilvórium és borparlak legelőssébban. Megrendelések Csengeri céghez Simelul-Silvaniei.

FRATERNITAS Könyv. és Lapkiadó Rt. nyomása Cluj-Kolozsvár, Str. Baron L. Pop (v. Brassai u.) 16. szám. Telefon 9-77

Taxa postala platite in numerar No. 224.716-929.
da Baron L. Pop (v. Telefon: 9-77. Előfizetési vonta 110, negyedév 60, egészévre 1200 navonta 1, negyedév egészévre 10 dollar értékű valuta. Hirdetési bántásági zsidóság egy Cikkeink utánnommas rás megjelölésével

Kvitt
Egy volt alpolgármester meg a nagyváradi intézményeit, hogy bizonyos dolgokat zsebre a város k...
Nem igaz — hang...
De igaz — bizony...
alpolgármester a számo...
eddig olyan megyező...
interimáris bizottságnak...
bürgösen más válasz ut...
Nosza elindították a...
antáziájukat, hogy sebt...
ajta feleletre bukkanja...
Meg is találták egy-k...
másabb választ.
— Igaz — mondja m...
tagadás nem használ az...
szé — hogy EN vette...
szé, de TE is vettél...
mester voltál.
Hát nem nagyszerű v...
EN is vettem, TE is...
MI is vettünk, TI is ve...
tek.
Kvitték vagyunk.

Divide et impera
Sok megdöbbenő jele...
ami mostanság a belpo...
torr.
Itt van mindjárt az...
gy. Az amugyis m...
párt, amelynek mindöss...
van a parlamentben...
két jóbarát, akik 12 év...
együtt voltak, elváltak...
Másfél évvel ezelőtt...
liberális párt egység...
Es két táborban va...
raszpárt is.
A konfliktusok minde...
ség kérdésében robbann...
Az összes pártok r...
mondják magukat. Min...
nek a trónhüségre.
Mire jó akkor ez a h...
licitálás? Miért kell e...
a pártok egységét?
Aggasztó kérdések, az...
het egykönnyen válaszol...
A kátszat az, minth...
kullisszák mögül mozga...
Megbontják a pártok e...
címképtelenné teyék 6...
Divide et impera!
De nyitva marad a...
ból valami haszna az

Egy aldozat
A magyarországi n...
megalkotója mindennap...
és előlrol szeretné keze...
és mondat idézet, helye...
nagyobb tudósításak...
újságíró irt Haller Istv...
szélgetéséről. Nekünk...
nek meg kell erőltetni...
képességünket, hogy ki...
lappang e név hátterét...
megalkotója volt a nu...
nak az ellenforradalom...
Amikor a háborus össz...
dalm zavart, a bolsev...
tisztviselő-inváziót, a...
pénz elértéktelenedésé...
lárast, egy elborult or...
a zsidók nyakába akaszt...
ták a megalázó törvé...
betűs levelezés. Magy...
nem folytatható, ak...
zsidó jellegű társaskö...
lyáztak éjjel és napp...
nitmények, akkor intéz...
országban, a liberalizm...
ban, a legsötétebb re...
ván, a keresztényzoci...
térre lendült fókortes...
be a zsidók megrend...
megalázásáról szóló t...
rusz klauzusz.
Ma is fönnáll mind...
gával és megalázta...
Akkinek „szerencséjük...
egyetemre, nem ülhet...
ban, a zsidó másodre...